

בעהשית

שבע חיים

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פרשת עקב תשפ"ג

גליון ב' אלפים פ"א

שנה ל"ט • גליון מ"ד

יוצא לאור ע"י

מכון הוצאה לאור "שבע חיים"

אגוד חסידי צאנז

רח' רבי עקיבא 8 • קרית צאנז נתניה

טלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה מאת כ"ק מרן ארמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

שיעור חומש ורש"י פרשת עקב תשל"ו

- רכבו של היצר לסמא את עיני בני אדם שיחשבו על עבירה שהיא מצוה גדולה, כגון לקחת כסף ממקורות לא כשרים עבור צדקה או החזקת תורה וכדומה.
- אודות מה שרצה אחד לערער על אמירת נחם בימינו, כאשר באמת תפילה זו שייכת ביותר בימינו, והיה ראוי לאומרה בכל יום ויתכן שאפילו בשבת.
- בחומר טומאת כתבי העת הטמאים המשחיתים כל חלקה טובה, ואסור לומר דבר שבקדושה בבית שיש בו כתב עת טמא.
- בחומר הכלים הטמאים לשמיעה וצפייה המשחיתים ומקלקלים את הנפש, והם בכלל ולא תביא תועבה אל ביתך ואין כל הבדל ביניהם ובין צלם ובית תיפלה המוציא לשמך.
- בגודל המכשלה וההפקרות בכשרות המאכלים באמריקה, אשר הכל שוחטים והכל נעשה כשר למהדרין, בשעה שאין השגחה ופיקוח ואין יודע מה נעשה באמת.
- אודות הצרות שסבלו היהודים בספרד אחרי שעזבו את דרך ה', שנגור עליהם גירוש ספרד וגם אלו שיצאו לשמך סבלו צרות רבות ורעות.
- חלילה מלהשתמש בכתבי עת טמאים או בכלים הטמאים עבור פרסום צרכי יהדות וצדקה, כי שום דבר טוב לא יוכל לצמוח מדברים טמאים.
- כדי לפעול פעלים לתורה ויהדות אין זקוקים לכסף ותעמולה וכדומה, רק שיהיו הדברים יוצאים מלב טהור של צדיק, כאשר היה בדורות הקודמים שצדיקים עניים ואביונים החזירו למוטב מדינות שלימות.
- אצל הצדיקים היה הממון דבר מאוס ומגונה מאד, וכמה עובדות בזה.
- אם ישמרו לעשות את כל התורה כולה, אזי לא יתקיים בעת הגאולה אחד מעיר ושנים ממשפחה, אלא יזכו כולם להיושע בתשועת עולמים.

דברי תורה מאת כ"ק מרן ארמו"ר הגה"ק שליט"א

רצון הטוב להיטיב

- ממרן זי"ע על ומל ה' אלקיך את לבבך וגו' למען חיך, שהקב"ה נתן לנו תורה ומצוות לטובתנו, ולא מחמת שהוא נזקק לזה.
- אריכות מהערבי נחל, משל למלך שרצה להיטיב לאנשי המדינה, וגרם להם לעבוד בשבילו כדי שיוכל לשלם להם בעין יפה.
- כן יש שדורשים שכר על המצוות רק מפני שרצון הטוב להיטיב, ולא מפני טובתם העצמית.
- אברהם אבינו הורה לבניו, כי כל מה שנצטוו לעשות צדקה ומשפט, הוא לא מפני שהשי"ת זקוק למצוותינו, אלא כי כל רצונו למען הביא על אברהם את אשר דיבר לו.
- ועתה ישראל מה ה' שואל מעמך, שכל מה שהשי"ת דורש מבני ישראל שיקיימו מצוות הוא 'לטוב לך'.
- בסוף פרשת ואתחנן, ושמרת את החוקים ואת המשפטים אשר אנכי מצוך, ועשה דברים לשם פעלם, היינו שלא על מנת לקבל פרס, אמנם יש מדרגה יותר גבוהה של ושמר ה' אלקיך לך וגו' ואהבך וברכך וגו', היינו שיקבלו שכר אבל רק מפני שזהו רצון הקב"ה.

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

שיעור חומש ורש"י פרשת עקב תשל"ו

אומנתו של יצר הרע להטעות את האדם במשאות שוא ומדוחים, לתעתע בו בדרכי שקר ומרמה עד שלא ירגיש שהוא הולך בדרך חמאים, כשיסבור האדם שהוא מקיים מצוה רבה ובסוף נמצאת עבירה בידו.

בזאת מסופר בגמרא (סנהדרין סד, א) על עבודה זרה של פעור, שהיו אוכלין תרדין, ושותין שכר, ומתריזין בפניה, מעשה בסבטא בן אלם [שם יהודי הוא, רש"י] שהשכיר חמורו לנכרית אחת, כיון שהגיעה לפעור אמרה לו, המתן עד שאכנס ואצא. לאחר שיצאה אמר לה, אף את המתיני עד שאכנס ואצא. אמרה לו, ולא יהודי אתה. אמר לה, ומאי איכפת לך. נכנס, פער בפניו, וקינח בחוטמו [של פעור, רש"י], והיו כומרין מקלסין לו, ואומרים, מעולם לא היה אדם שעבדו לזו בכך, ע"כ. הרי שאותו יהודי שלא ידע שכך היא עבודתו של פעור, היה סמוך לזו ובטוח שהוא עושה מצוה רבה ונשגבה בכך שהוא מבזה ומשפיל את העבודה זרה כשהוא עושה צרכיו עליה, ובסוף מעשה התברר לו שעבד עבודה זרה כפי שלא עבד אדם מעולם.

זו היא דרך הטומאה, רחמנא ליצילן, להוליד בני אדם שולל בדרכי תרמית, לשדלם לעשות איזה מעשה באופן שלא

בתוה"ק (דברים י, כה-כו) פסילי אלהים תשרפון באש לא תחמוד בסף וזהב עליהם ולקחת לך פן תוקש בו כי תועבת ה' אלקיך הוא, ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרם כמוהו שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא.

יש להבין, אחרי שכבר הזהיר למעלה (פסוק מז) ולא תעבוד את אלהיהם כי מוקש הוא לך, מה בא הכתוב להוסיף כאן באזהרה הנוספת, פסילי אלהיהם תשרפון באש וגו' ולא תביא תועבה אל ביתך וגו'.

להלן בסמוך לו נאמר (ח, א-ג) כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות למען תחיון ורבייתם ובאתם וירשתם את הארץ אשר נשבע ה' לאבותיכם. ורבו הדקדוקים כאלה מקראי קודש, ויבוארו מאליהם מתוך דברינו.

*

נראה לבאר, כי הגה אין דרכו של היצר הרע לבוא אל יהודי ירא ה' ולתבוע ממנו במפניע לך עבוד עבודה זרה, כי על אף היותו מלך זקן וכסיל (קהלת ד, יג; אבות דרבי נתן פרק טז; קהלת רבה ד, א), בכל זאת אין היצר טיפש כל כך להעלות על דעתו שיהיה מי שישמע בקול הסתה כזו, ומי הוא זה שנסתרה בינתו לעשות מעשה שטות כזו להשתחוות לצלם. רק כך היא

הרפורמים, לצוד דעת הבריות ולהערים עליהם בדרכי מרמה, כגון שאמרו להם שמצוה רבה היא לנסוע בשבת בכלי רכב למען יוכלו לבוא אל הטעמפל שלהם, באמרם שלא יתכן כזאת שיהודי לא יבוא בשבת אל הטעמפל, וכן על זו הדרך התירו כל איסורי תורה באמתלא של קיום מצוה כביכול. כמו שבאוני שמעתי מפי יהודי אחד שסיפר לי, שהוא היה מהמתפללים בטעמפל של הקונסרבטיבים, ולימים כאשר עקר דירתו למקום מרוחק יותר ביקש ממנו הראב"י שלא יעזוב אותם וימשיך לבוא להתפלל אצלם בשבתות, וכשהשיב הלה שהוא שאינו יכול ללכת בגלוי מרחק כה גדול, ענה לו הראב"י, שלצורך תפילה מותר לנסוע בשבת... בדרך זו פעלו הקונסרבטיבים והרפורמים ימ"ש להוציא לשמר רבים מזרע ישראל, והכל בנימוקים של שקר כאילו יש בכך משום מצוה.

כמוהם נהגו גם הציונים בארץ ישראל, שבאו בעקיפין ורוממות 'מצות ישוב ארץ ישראל' בגרונם, בטענה שמצות ישוב ארץ ישראל דוחה את כל מצוות התורה, וכאילו לצורך מצוה זו מותר לחלל שבת וימים טובים, רח"ל, ומרעה אל רעה יצאו לברות מלכם מצוות חדשות, כגון לומר בבית הכנסת הלל בברכה בשם ומלכות ביום הנקרא אצלם 'יום העצמאות', ולשורר חלקים מפיוט לכה דודי בנעימת ההמנון שלהם, ורכים לא השכילו להבין את אשר לפניהם, כי מה יעשה אדם ולא יחטא אחרי שאינו יודע להבחין בין אור לחושך, ה' ישמרנו ויצילנו.

*

יעלה על דעתם כלל שהם עוברים בכך עבירה חמורה, ואדרבה בעיניהם ידמה שהם עושים מצוה גדולה עד מאד, ולסוף מתברר למפרע שהם נלכדו ברשת זו ממנו להם.

בנודע מאמרו של הבעש"ט הקדוש זיעוב"י (ראה בעל שם טוב, פרשת בראשית, אות קמו, ובהנהות מקור מים חיים שם), לבאר מה שאמרו בגמרא (שבת עה, א) שוחט משום מאי חיוב, רב אמר, משום צובע, וכתבו שם התוספות (ד"ה שוחט) לאו אשוחט דמתניתין קאי וכו', אלא אשוחט דעלמא קאי עכ"ל, שהרמז בזה על היצר הרע שהוא שוחט דעלמא, כלומר, ששוחט שחיטה רוחנית את כל יצורי עולמו ומפילם בכאר שחת, ועל כך תמהו בגמרא שוחט משום מאי חיוב, פירוש, מדוע לעתיד לבוא ישחוט הקב"ה ליצר הרע (סוכה נב, א) על שהחטיא את בני ישראל, והרי למטרה זה הוא נברא ולכאורה עשה מלאכתו נאמנה. אלא משום צובע, כלומר, שאמנם היצר הרע נברא במטרה להעמיד בני אדם בפני נסיונות של חטאים, אבל דא עקא, שהוא מועל בשליחותו ובא בתחבולות לצבוע את העבירות במסוה של מצוה, על זאת בד"ן הוא שיטול עונשו, עכד"ק.

דוגמא לדבר, שהיצר הרע מטעה את האדם לומר שעכשיו מצוה גדולה היא לגנוב ולשלוח יד בממון אשר לא כדת, בתאונה שבכך יוכל לתת צדקה או לקחת לכתו חתן תלמיד חכם. וכן על זו הדרך הוא מסית בני אדם לומר לרע טוב ולחושך אור, עד שבני אדם סבורים שהם עושים מעשה הגון ונכון, ולא ידעו כמה יכשלו.

כזאת היתה דרכם של הרשעים בכל הדורות וכך גם דרכם הנלווה של

והבזויה והשוממה, כאשר אין הם נחשבים למאומה, והמה נתונים ללעג ולקלם לחרפה ולכלימה, ותסמרנה שערות ראש מהשמועות ששומעים חדשים לבקרים על הנעשה בירושלים ובצפת ובשאר ערי ארץ ישראל, יראי ה' סובלים מהתנכלויות שונות ונתונים למכים.

נִבְכַח כן, מדוע לא יהיה מותר לומר תפילת נחם בכל יום, וזה לא גרע ממה שמותר להוסיף בברכת השיבנו תפילה מיוחדת לשוב בתשובה, או בברכת רפאנו תפילה על החולה, או בברכת תקע בשופר גדול שיש המוסיפים תפילה לתיקון החטא הידוע, ולמה לא יאמרו גם בכל יום את תפילת נחם ה' אלקינו את אבלי ציון וכו', כתפילה שהקב"ה ינחם את אותם יהודים יראי ה' שהם אבלים על כבודה של ירושלים, הם אינם שמחים שמחת הבל וריק על שיש בירושלים אוניברסיטה של כופרים ומשומדים, ואינם מתנחמים תנחומי הבל על שיש מלכות וממשלה הנמצאת בידי כופרים ומשומדים המחזיקים בידי הערביים ימ"ש, ואשר כוחם וגבורתם על ידי הכלים הטמאים ימ"ש.

הלא לפי המצב הקשה השורר כיום יתכן שהיה מקום לומר נחם אפילו בשבת, ולהתאבל על עם ה' ועל בית ישראל כי נפלו בחרב, כשם שיש שנהגו לומר בשבתות שבין פסח לשבועות פיוטים שבהם מקוננים על הגזירות הקשות והפורענויות שהתרגשו וכאו על ראשי עם קודש, ואף שיש שפקקו על אמירתם בשבת כי אין לעורר אבילות בשבת (ראה אשל אברהם, כוששמש, א"ח סימן סה, א), אולם כבר התקבל מנהג זה בקרב קהילות אשכנז ונהגו כן קדושי עליון (ראה מהר"ל, דיני הימים

הנה זה עתה הוגד לי שלאחרונה שוב רצה אחד לערער על אמירת תפילת נחם בתשעה באב בימינו, במענה שכביכול אין הדברים נוגעים בימינו. ברם, כבר עניתי ואמרת לפני כמה שנים, כאשר היה גם אז אחד הנקרא רב שרצה לבטל את אמירת נחם בימינו, ופירשתי אז את כל נוסח תפילת נחם איך שכל תפילה זו שייכת בימינו ביתר שאת כפי שלא היה מעולם.⁶⁸ ולא עוד אלא שאם עד עכשיו היה אחד שהיה לו עדיין איזה ספק אם לומר נחם בימינו, הרי כשרואים שיש המבקשים לעקור תפילה זו בתאונות שונות, על זה לבד יש לומר נחם ולישא קינה, ונראה לי שבמינו היה ראוי לומר בכל יום תפילת נחם, ולא רק בתשעה באב.

ואעידה על עצמי, שהרבה פעמים איני יכול לעצור ברוחי, ואני אומר תפילת נחם גם כשאר ימות השנה ולא רק בתשעה באב, כי אם בשנים קדמוניות היה די באמירתה רק בתשעה באב, הרי בימינו ראוי לאומרה בכל יום, בראותינו נגד עינינו את כל האמור בתפילה זו 'העיר האבלה והחרבה, והבזויה והשוממה, האבלה מכני בניה, והחרבה ממעונותיה, והבזויה מכבודה וכו' והיא יושבת וראשה חפוי וכו', ויררשוה עובדי זרים וכו'. הלא רואים אנו בעינינו את הרשעים הכופרים מחללים את כבודה של ארץ ישראל וירושלים, והופכים את ארץ ישראל למשכן לאפיקורסות ומינות וטומאה, והכתוב צווח ואומר (ירמיהו ב, ז) ותבואו ותמאאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה. הן אמנם יש רכבות אלפי יהודים שומרי תורה ומצוות ויראי ה', אבל על זה היה דוה לבנו שהם בנגד 'החרבה

⁶⁸ ראה להלן עמ' כב.

ישימו על לב שמוכילים אותם כצאן לטבח, מוציאים אותם לשמוד ונוטלים מהם את ילדיהם, לא עלינו. אשר מיום ברוא ה' אדם על הארץ לא היה דור של שמד כזה כמו דורנו, וככל שאנו מתקרבים לביאת המשיח, אשר לישועתך קיונו כל היום ומצפים לישועה, כך לעומת זה הטומאה מתגברת ומתעצמת להילחם בכל הכוחות בכל מיני הסתות, ואחת היא תקוותם של כוחות הטומאה כאילו יעלה בידם לדחות את הגאולה אפילו רק בעוד יום אחד, או שבוע או חודש, אשר בעבור כך כדאי להם להתגבר בכל כוחותיהם, ועל זאת זקוקים אנו לרחמים מרובים משמים.

*

בבן נבוא לביאור הכתוב, כי הנה עובדי עבודה היו רגילים לפסול פסל מעץ, כאמור (ישעיהו מד, יג-ד) חרש עצים נטה קו יתארהו בשרד יעשהו במקצועות ובמחוגה יתארהו ויעשהו כתבנית איש כתפארת אדם לשבת בית, לברת לו ארוזים ויקח תרוה ואלון וגו', וכדי לייפות את הפסל היו רגילים לצפותו זהב או כסף (ראה שם ל, כב), עד שהפסל היה נראה עשוי כולו מקשה זהב כפאר והדר. הנה כי כן, היה יכול יהודי לעלות על דעתו, שכאשר יכנס לארץ ישראל ויראה את פסילי אליליהם, ימהר לקלף את ציפוי הזהב והכסף מעל הפסלים, במטרה לזוות ולהשפיל את האלילים, לגלות חרפתם ברבים שבאמת אין הם עשויים מקשה זהב, רק עץ בעלמא, וישים ללעג ולקלס את עובדי האלילים שהם משתחווים לעץ. ואחרי שכבר קילף היהודי את הזהב או הכסף מעל הפסל, שוב יתייצב היצר לנגדו באותה שעה וידבר על לבו לקחת לעצמו את הכסף או הזהב

שבין פסח לשבועות, אות ג; לבוש סימן תצד, ג). כך גם ידוע שהיו קדושי וצדיקי עליון מחכמי אשכנז שנהגו בשבת חזון שלא ללבוש בגדי שבת אלא ללבוש בגדי חול (ראה רמ"א שו"ע או"ח סימן תקנא, א).

ואם כה היה בשנים קדמוניות, על אחת כמה וכמה הדברים אמורים בימינו, שהרי אין לדמות את המצב שהיה אז, אל החורבן הנורא אשר ענינו הרואות בימינו, שאין לך יום שאין קללתו מרובה משל חברו, כאשר מיום ליום מתרבה והולך יותר שמד וחורבן הדת, ודבר יום ביומו שומעים שוב ושוב שמועות קשות על יהודים הנהרגים ונפצעים רח"ל. אלא שלדאבוננו אין איש שם אל לב את כל הצרות הללו, ואנשים ממשיכים את חייהם כאילו לא היה מאומה, ובפרט הפושעים אוכלי החזיר המנהיגים את הממשלה אשר מחשבות לבם כל היום רק להרבות כבוד וממון, ואין נוגע ללבם כלל אם עוד כמה יהודים נהרגו או נעשו פצועים ובעלי מומים לכל ימי חייהם, עד שאנשים כבר לא מדברים על כך כלל, רק שמחים אל גיל ומדברים בגדולות ובנפלאות על כך שיש להם כח וגבורה ומלכות וממשלה לעצמם. כל זאת לפי שמרוב התאוות נעשה לבם כל כך מטומטם ומתועב עד שאין מרגישים כלל מהנעשה עמהם בעולם ובאיזה מצב הם שרויים.

וכאמור, זאת היא דרך הטומאה להטעות בני אדם ולהעבירם על דעתם, כמו שכתבו בספרים הקדושים (ראה כלי יקר, בראשית לב, כה) שאותיות שמו של ה"ם" הוא לסמ"א, לפי שזה דרכו לסמא עיני בני אדם שלא יראו את אשר לפנייהם, שירקדו ויתהוללו בשמחה ולא

זרה של הגוים, או שאתה סבור להביאה לביתך כדי לקלף הזהב ולגלות את השקר של העבודה זרה שאינו עשוי מקשה זהב, או אפילו בשעה שאתה מתכוין לשורפה וסבור אתה לשורפה בתוך הבית, גם אז אתה מוזהר באיסור לא תעשה שבתורה שלא תביא התועבה אל ביתך, כי בשום פנים ואופן אין להביא התועבה לתוך הבית, שמא תלכד במצודתה והיית חרם כמוהו.

*

כלפי מה הדברים אמורים בימינו אנו, כלפי טומאת כתבי העת [צייטונגען], אשר המה טמאים ומטומאים בהיותם מלאים וגדושים בכל מיני טומאה וניאוף ועבודה זרה, ופגיעתם רעה להשחית כל חלקה טובה ולהוציא לשמך, וממש מנפש ועד בשר תכלה, וכל הורבן הדת והשמך בעולם נזקף לחובתם של כתבי העת הללו של הכופרים והמשומדים.

כבר כתב זק"ק מהרצ"א מדינוב זי"ע בספרו הקדוש דרך פקודיך (מצות לא תעשה יא, חלק המחשבה, אות ד, בהגה"ה) וזל"ק, שמעתי מגדול אחד, שיש בידו קבלה, כשיש בבית איזה ספר מספרי המינים הללו, אסור לספר דברי תורה, כי היא עבודה זרה ממש, ועבודה זרה היא כמו צואה צא תאמר לו (ראה שבת פב, א), ומסתבר הוא, וכתות הרשעים האלה מתברים בזמנינו כמה וכמה ספרים, ובאים בחלקלקות לשונם להסית המון העם להפר התורה, והמון עם אינם יודעים הדבר, ובראותם הספרים ביופי הכתיבה וקשירה, לוקחים הספרים ההם ולומדים בהם לעתות הפנאי ונלכדים ברשת זו ממנו להם, עכ"ל.

הללו ולהשתמש בהם עבור מצוות ה', כגון לתת צדקה או עבור הוצאות בניו לתלמוד תורה וכדומה. כך שיהיה סבור האדם שעלה בידו לקיים שתי מצוות בחדא מחתא, גם לבנות את העבודה זרה וגם לקיים מצוות בזהב שיקח לעצמו.

על כך בא הכתוב להזהיר, פסילי אלהיהם תשרפון באש, פירוש, שלא ידבק בידכם מאומה מהעבודה זרה ולא תקרבון אליהם כלל, ואין להם תקנה אלא שריפה ואיבוד לגמרי, לא תחמוד כסף וזהב 'עליהם', הכוונה על ציפוי הזהב והכסף אשר על העבודה זרה (ראה עבודה זרה מה, א, וברש"י ד"ה ומה שעלהו), שלא תעלה על דעתך אחרי שתקלף אותם במטרה לבנות את העבודה זרה, שמא ולקחת לך, פירוש, לצורכי קיום המצות שלך, שתסבור לקיים בזהב זה מצות צדקה או החזקת תורה. אל תלך בדרך זו, אלא הישמר והיוהר מלגעת בעבודה זרה ממוב ועד רע, פן תוקש בו, כי אם תקח לעצמך כסף וזהב של עבודה זרה יתגבר עליך כח הטומאה שבכסף וזהב להביאך לידי שמך, וסיבת הדבר כי תועבת ה' אלקיך הוא, ואחרי שהעבודה זרה היא תועבת ה' אלקיך שוב לא יתכן שיצמח ממנו שום דבר טוב, כי מרשעים יצא רשע (שמואל א' כה, יג), ומטומאה אי אפשר שיצא דבר שבקדושה, ולכן הדרך האחת היא פסילי אלהיהם תשרפון באש, שיהיה כאפס וכאין בכליון גמור.

על זו הדרך מוסיף הכתוב ומוזהיר יתר על כן, ולא תביא תועבה אל ביתך, אין הכוונה כשאתה מביא התועבה לביתך לעבודה ח"ו, אלא בשעה שאתה מתכוין רק להביט ולהתבונן כיצד נראית העבודה

מונח על הקרקע איזה דף עם אותיות מודפסות בלשוננו, וכשהגביהו ועיין בו ראה שהוא דף של כתב עת. ואמר לי: אמור לך ולמן לייב, זה הזיק לי אז, ועד היום זה מזיק לי. ואם בארזים נפלה שלהבת, שכשלושים שנה אחרי הסתכלות באופן ארעי ברף של כתב עת הרגיש את ההזיק, מה יענו איזובי קיר, אשר לוקחים לידם ומכניסים לביתם כתבי עת של כופרים ומינים ומשומדים, לא עלינו רחמנא ליצלן. אשר מלבד מה שידוע בשם הבעש"ט הקדוש זי"ע שכן הפועל נכנס בנפעל וכאשר קוראים דבר שכתבו איש בליעל הרי זה משפיע לרעה על הקורא (ראה מגיד דבריו ליעקב את סה; מעין גנים על אור החיים, פרק מז, ז), הרי שכאמור דבר זה יש בו גם איסור מצד ההלכה, כנזכר מהדרך פקודיך שאסור לומר דבר שבקדושה במקום שיש כתב עת כזה.

ועל אחת כמה וכמה הדברים אמורים בנוגע לכלים הממאים והמטומאים, הרדיו והמלוויזיה, רחמנא ליצלן, אשר יש המכניסים אותם לביתם בטענה שהם רוצים רק לשמוע או לראות חדשות מהנעשה תחת השמש, אך באמת אין זה אלא טענת שטות וטיפשות, כי הגע בעצמך, האם היה עולה על דעתו של יהודי להכניס לביתו צלם של עבודה זרה ויאמר שהוא מתכוון רק להתבונן על יופיו ותפארתו, הנהיה כדבר הזה או הנשמע כמוהו, הלא בוודאי היו שופטים אותו מיד כאפיקורס, ואין שום הבלד בין צלם כזה ובין הכלים הממאים הללו, כשם שזה ממא ותועבה כך המה ממאים ומתועבים, וכשם שהצלם הזה מוציא לשמד כך כלים אלו מלאים ניאוף ומינות ואפיקורסות המוציאים לשמד.

זכורני שלפני כשלושים שנה ראיתי איזה אנשים כאן באמריקה, אשר באו לבית הכנסת כאשר בכיסם נמצא כתב עת ממא, והוריתי שאסור לומר שום דבר שבקדושה כל זמן שכתבי העת נמצאים בבית הכנסת, והרי זה גרוע וחמור יותר מצוואה אשר אפשר לקנחו או לכסותו (ראה שו"ע או"ח סימן עו), ובצואת קטן התירו (שם סימן פא, א), ואם יש שם מי רגלים אפשר לכמלו על ידי רביעית מים (שם סימן עו, א), אבל לכתבי עת הללו אין שום תקנה. ואם זקה"ק זי"ע כתב ששמע מגדול אחד שמקובל בידו, וזקה"ק מסכים לדבריו, הרי שכך היא ההלכה שאסור לומר דברים שבקדושה בבית שיש בו מכתבי המינים וכתבי העת הללו. כך גם אם אירע ונגעו בטעות בכתב עת כזה צריך ליטול הידים כמו הנכנס למקום ששורה שם רוח רעה (ראה שו"ע שם סימן ד, יח), שיש אומרים שצריך יטול ידיו ג' פעמים (עיין מג"א שם סימן ז, א בשם היכל הקדוש), והמחמירים נוטלים כל יד ששה פעמים, דהיינו ג' פעמים בסירוגין ועוד ג' פעמים על כל יד ברציפות (עיין סידור יעב"ץ, הנהגת הבוקר אות ז; משמרת שלום סימן א, ה), וזקה"ק מצאנו זי"ע נהג בכל פעם שנמל ידיו היה נוטל תשעה פעמים על כל יד, דהיינו ג' פעמים לסירוגין, ועוד ג' פעמים על כל יד ברציפות, ואחר כך היה שופך על שתי ידיו בבת אחת. וגם בקרב כתבי העת הנחשבים כביכול של יהודים שומרי דת [רעליגיזעז צייטונגען] יש כאלו שיש בהם קטעים מלאים מינות ואפיקורסות.

שמעתי ממו"ח ביוויר הגה"ק בעל עצי חיים זי"ע - שהיה צדיק אמת וקדוש מרחם וגדול בתורה - שסיפר לי, שבהיותו ילד קטן ראה פעם בבית הכסא

בוודאי הרבה פעמים סיבת הדבר היא בנין כלים טמאים הללו, כגון שהאברך קיבל מאחד מתנה לרגל נישואיו כלי הרדיו הטמא, והוא נגרר אחרי אשתו להאזין לכלי זה, בתואנה שהוא חייב לעשות כן לצורך שלום בית. או שהוא קונה ומכנים לביתו את כלי המלוויזיה הטמא, במענה שאשתו מוכרכת לכלי זה להפיג את שעמומה וכדומה, והוא חושש להתנגד לה מיראת ה'שלום בית' שלא יופר, או מיראת חמיו וחמתו או שאר מסיתים ומדיחים, ומכך הוא פוחת והולך, הלוך והסור, מדחי אל דחי ומרעה אל רעה, ונופל מטה מטה לחמישים שערי טומאה.

לא אחת רואה אנכי בחורים אשר טרם נישואיהם כל רואיהם הכירו בהם כי הם זרע ברך ה', והביטו עליהם בקנאת סופרים איך שהם יושבים ולומדים, ונכחנו על מאות דפי גמרא בעל פה וזכו לתואר 'צורבא מדרבנן' או 'חבר', ואף תפילתם היתה כדת וכראוי, ודמיתי בנפשי שבוודאי הם עתידים להתעלות לגדולות ונפלאות, אולם בסוף מעשה כשמביטים עליהם אחרי נישואיהם רואים שהשתנו לגמרי מהקצה אל הקצה עד שאי אפשר להכיר עליהם שהם אותו אדם שהיה קודם החתונה, ניכר עליהם שינוי צורה שהעיניים אינן עומדות במקומן, וממש פנים חדשות באו לכאן, כאילו נכנס בהם איזה רוח רעה או דיבוק, ומיום ליום ומחודש לחודש הם נופלים עוד ועוד. זהו דבר שכל אחד יכול לראות בחוש, אם יביט נכוחה על העולם בלי לרמות את עצמו.

הגדרם לכל זאת, כי בעוד שלפני נישואיו לא היה לו לבחור זה שום שייכות

הוא אומר שהאיסור האמור בעבודה זרה **לא תביא תועבה אל ביתך**, נוגע גם כלפי כתבי העת והכלים הטמאים שלא תגע בהם יד וחלילה מלהביא אותם אל בית יהודי, כי גם הם בכלל תועבה, כפי שמצינו בגמרא (חולין קד, ב) מנין לבשר בחלב שאסור באכילה, שנאמר (דברים יד, ג) **לא תאכל כל תועבה**, כל שתעבתי לך הרי הוא בכל תאכל [פירש רש"י, מאחר שתעבתי לך אסור, והאי הרי תיעבתי לך להתרחק מבשולו שלא לבשלם יחד], הרי לנו שאחרי שהתורה תיעבה בשר בחלב שלא לבשלם יחד, שוב נהפך תבשיל של בשר בחלב לדבר מתועב האסור באיסור עולמי, ומכאן אנו דנים גם בנוגע לכלים הטמאים, שמאחר שנעשה בהם עבירה, ששומעים או רואים בהם דברי טומאה וניאוף ואפיקורסות, הרי שהם בכלל 'כל שתיעבתי לך', וחל עליהם האיסור של לא תביא תועבה אל ביתך. אמור מעתה שאין זה רק חומרא בעלמא והפרות דברים, אלא יש בכך איסור תורה ממש.

*

קשה עלי הדבר לאומרו, ומי אנכי שאניד תוכחת מוסר לאחרים, אולם לאור האמור שוב לי יפלא מה שאנו רואים כיום את פני הדור כי ברע הוא, בשפל המצב ובחסרון דעת, כשיש אברכים שכאשר מביטים עליהם רואים שהם משוללים כל מעלה ומידה טובה, וממש מכף רגל ועד ראש אין בהם מתום, כשנתקיים בהם במילואו הכתוב (איכה ב, א) השליך משמים ארץ תפארת ישראל. ולא בנקל אפשר למצוא בדורנו אברך שיהיה באמת תלמיד חכם וירא שמים, שיהיו כל מחשבותיו נתונים על עניני היהדות ועבודת ה'.

באומרו שאינו יכול לסבול את האויר הטמא של הרחוב, ומסיבה זו גם היה נמנע מלנסוע בחוץ במשך ימות השבוע, וכשהיה צריך לנסוע רחה את הנסיעה עד לערב שבת קודש אחרי חצות סמוך לכניסת השבת, באומרו שאז כבר מתנוצץ וזורח אור קדושת השבת ואפשר לצאת לרחוב. ואם כה אמר אותו צדיק לפני כמאה שנה, מה נאמר בימינו אשר בכל העולם האויר כולו טמא ומטומא, ואחרי ששואפים ונושמים אויר כזה שוב לא יפלא שהדרור פוחת והולך ורבים הם שאין בהם יראת שמים ודעת תורה.

*

בך טומאה אחת גוררת את חברתה, בראותנו את גודל המכשלה בנוגע לכשרות המאכלים, אשר כמעט אין שבוע שאין מתוודעים למכשול ואסון חדש בתחום הכשרות, כשאנשים מתפטמים ל"ע במאכלות אסורות. היש אתנו יודע עד מה להבדיל בין טריפה לכשר, וכי קיימת השגחה אמיתית של תלמידי חכמים יראי ה' שיוכלו לסמוך עליהם. הלא כל ההכשרים כאן באמריקה מבוססים על מה שנתני הכשרות סומכים ונתלים איש על חברו, וחברו על חברו, וכאשר חוקרים ודורשים מגלים שאין אחד מהם היודע מאומה מהנעשה במקום ייצור המאכלים, ואת אלו המאכלים הם מלעיטים למי שסומך עליהם.

זה מכבר הגדרתי את הנעשה בשדה הכשרות באמריקה על פי המסופר על בית הכנסת אחד של עמי הארץ אשר כל המתפללים היו רודפים אחרי הכבוד וכולם ביקשו לישב דווקא אצל כותל המזרח, וכן ביקשו כולם לעלות עליית שיש. מה עשה

לכתבי עת ולכלים הטמאים, הרי שאחרי נישואיו כאשר אשתו קונה כתבי עת אלו נעשה לו כהיתר לקרוא בהם, ושוב הוא מכנים לכיתו את כלי השמיעה והצפייה הטמאים למיניהם, או שאנשים מסיתים ומדיחים נותנים לו כלים אלו, וממילא מתקיים בו מה שמצינו (ברכות לב, א) משל לאדם אחד שהיה לו בן, הרחיצו וסכו והאכילו והשקהו ותלה לו כים על צוארו, והושיבו על פתח של זונות, מה יעשה אותו הבן שלא יחטא. אין דברינו מהנעשה אצל הגוים כי אינו יודע מההתנהגות אצלם, אלא ממה שאני רואה ומתבונן אצל הקרוב לנו בתוך מחנה ישראל, אשר ממש אוי לאותה בושה וחרפה ממה שרואים, ה' ישמרנו ויצילנו.

בן הדברים אמורים בעת הנסיעה למעונות הנופש בהרים [קאנטרי], אשר הרבה פעמים רואים אנשים שאחרי שחוזרים משם הם השתנו לגמרי, והשתנה תוארם וצורתם ממה שהיו תחילה, והאדם עצמו אינו יודע כמה שדים ומזידים נטפלו אליו.

לעת כזאת, כאשר כל האויר בחוץ מלא טומאה, אין לנו אלא לקיים האמור (ישעיה כו, ב) לך עמי בא בחדריך וסגור דלתך בערך, ולהשתדל למעט היציאה שלא לצורך לרחובות ולחוצות עיר, ולוואי שבתוך הבית פנימה יהיה אפשר לנו להתנהג כיהודי כשר. ידוע על הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא ז"ע (שהיה צדיק אמת מגדולי הצדיקים ובעל רוח הקודש, ואף זקה"ק מצאנו ז"ע העריץ אותו מאד, וראו בו הנהגות פלא שלא היו מוכנים לרכים), שהיה יושב בביתו תמיד כאשר החלונות סגורים ואטומים, והשתמש רק לאור הנר,

להוציא ספר מבית הכנסת בלי רשות, עיי"ש).

ואילו בדור האחרון, זה לי שלושים שנה אשר לא הזדמנה לידי אפילו שאלה אחת שישאלו אותי על שוחט אחד שאולי אסור לאכול משחיטתו בגלל איזה עוולה שמצאו בו, וגם בכל החיבורים החדשים הנדפסים בדור האחרון לא ראיתי שישאלו אותם שאלות כגון אלו. כי כולם סומכים על כל שוחט מכל הבא ליד, יהיה מי שיהיה, בלי להבדיל אם הוא מגדל וקנו או מגלחו, ואם הוא לבוש כדרך החסידים או כדרך המתחדשים, ובדרך מליצה יש לומר שהם מקיימים בעצמם 'הכל שוחטין ושחיטתן כשרה'...

בן הוא בכללות ענין כשרות המאכלים, אשר בדורות שלפנינו טרם הכניסו דבר מאכל לפה היו מרבים לברר בשבע דרישות וחקירות אם הוא כשר כדת, כגון על גבינה וחלב ביררו היטב שאין בהם חשש חלב עכו"ם ושאינן בהם תערובת איסור, וביררו היטב כיצד ואיך נעשה מאכל זה, ולשם כך היה הרב עצמו הולך לבדוק מקרוב פעם או פעמיים בשבוע, ומלבד זאת היה ממנה משגיחים מטעמו שיפקחו בעיניו פקחא בכל יום ויום על הנעשה, והם היו הולכים ונכנסים כשלושה או ששה פעמים ביום במקום הייצור. לא כן בימינו אשר אין שואל ואין דורש, ודי להם לבני אדם שהם רואים על המאכל פיתוחי חותמות כשרות שנכתב על המאכל שהוא "כשר בהשגחת..." וכבר אפשר להם לפטם עצמם במאכל זה כאוות נפשם. (וכאן המקום גם לעורר על מה שנהוג בימינו שמכניסים לפריז'דער [מקרר] אחד מאכלי בשר וגם מאכלי חלב, אשר זהו דבר שלא

הגבאי בפקחותו, הלך ותלה על כל ארבעת הכתלים של בית המדרש מבלה שכתוב עליה 'מורח', כך שכל הכתלים הפכו להיות מורח... וגם בכל עליה שהיה קורא לעלות לתורה, היה אומר לכל אחד יעמוד פלוני בן פלוני 'שישי', כך שכל העליות הפכו להיות שישי... ותשקוט הארץ.

אלו הם פני הדברים בנוגע לכשרות המאכלים באמריקה, כי זאת לפנינו בישראל לא אכלו בשר רק משוחט ירא שמים מובהק, כאשר בחנו אותו היטב לפני שנתנו לו כתב קבלה, והוסיפו הרבה חקירות ודרישות לברר שהוא אכן ירא שמים, וביררו מה מעשיו ומי הוא אביו וכדומה (ראה דרכי תשובה, י"ד סימן א ס"ק ל, וס"ק מ-ג), וגם אחרי כל החקירות והדרישות היה ידוע שאפילו בעיירה שהרב הוא תלמיד חכם וצדיק והוא מינה כמה שוחטים, הרי שחסידים ואנשי מעשה הקפידו לאכול דווקא משחיטתו של שוחט פלוני שהיה יותר מוחזק בעיניהם לירא שמים, וזה היה מנהג פשוט בכל מקום בלי מחלוקת ופקפוק. זאת מלבד מה שהמעין בספרי השאלות ותשובות של גדולי הפוסקים, כגון שו"ת דברי חיים, בית שלמה, מהרש"ם וכו', יראה שהם מלאים בתשובות על מה שנשאלו חרשים לבקרים אודות שוחטים שיצא עליהם קול רינון שראו בהם איזה מעשה אשר להם כדת. (כך גם החמירו מאד על סופרי גיטין שיהיו יראי ה', עד כדי שכך שאנו מוצאים בשו"ת דברי חיים (אבן העזר, חלק ב, סימן צו) שנשאל אודות סופר אחד שהגבאי העיד עליו שהוא לקח ספרים מבית המדרש בלי רשות, האם יש לפסול את כל הגיטין שכתב, כי עבר על תקנת הקדמונים (רמ"א שו"ע חו"מ סימן קסג, ו) שלא

פעמים 'למהדרין מן המהדרין מן המהדרין', בוודאי יעשו כולם כמעשהו וישתרש מנהג זה בקרב כל הארץ, ומה שאין נוהגים כן הוא רק מחמת עצלות שבהם...

את אלו הדברים אני אומר מתוך ידיעה באופן ברור כשמש, שכאן באמריקה יש הרבה מקומות שכל ההבדל בין בשר כשר למריפה, ובין חלב טמא לכשר, הוא רק שהנקרא 'כשר' עולה בעוד כמה דולר יותר מהמריפה, אבל מלבד הבדל זה במחיר אין שום הבדל ביניהם, כי באמת שניהם מריפה אלא שמטעים בני אדם בדרכי שקר וכזב למכור להם מאכל טמא ומטומא.

ומאחר שכן, אחרי שבני אדם מכניסים לתוך גופם כל כך הרבה נבילות ומריפות ומאכלות אסורות, שוב לא יפלא שהם הולכים בדרך חשכים ואין נוגה, ומוחם ושכלם נעשה מעוות ומסולף כל כך.

*

בענין זה מובא מעשה שהיה בימיו של הרמב"ם (עין אגרת הרמב"ם, מאמר תחיית המתים) ששלחו אליו אנשי מדינה אחת מכתב שאלה, עליו חתמו כשבועים אלף איש, ותוכן שאלתם היה, מאחר שתחיית המתים אין מפורשת בתורה, אלא חז"ל למדו זאת מדרשות ורמזים, הרי להם ראיות והוכחות לומר להיפך שח"ו אין תחיית המתים. הרמב"ם בעצמו לא רצה להשיב על שאלה זו, רק צוה על תלמידו רבי יהודה אבן תיבון לכתוב תשובה, ובתוך הדברים כתב להשיב להם (ראה דגל מחנה אפרים בפרשתן, עה"פ ומלתם את ערלת לבבכם, בשם זקנו הבעש"ט הקדוש ז"ע), שהוא

נשמע כמותו בשנים שלפנינו, שאז אם היו שומעים על אחד שמניח בארגו אחד מאכלי בשר וחלב יחדיו, היו חוששים בו שהוא פושע ישראל, ומה נשתנה ארגו זה הנקרא פריז'דער שהותרה הרצועה להניח בו מאכלי בשר וחלב יחד).

כך נופלים ויורדים ממה מטה, ואין איש שם על לב להבחין במה ישלול, אחרי שכוחות הטומאה מסמאים עיני בני אדם, כנזכר לעיל שאותיות שמו של הס"מ הוא לסמ"א, ולדאבון הלב נתקיים בנו (ישעיה מט, י) מהרסיך ומחריביך ממך יצאו, שבני אדם סומכים על אחד הנקרא רב, ואותו רב גם אין בקי כלל בנעשה בתחום הכשרות אלא סומך עצמו על הגבאי, זאת בשעה שהגבאי מרוד ליתן עיניו בממוץ, ומחמת חשש הפסד מרובה הוא מתיר כל מיני איסורים, ועל כל דבר פושע הוא מוצא תירוצים ואמתלאות שונות ומשונות שכוונתו רק 'לשם שמים'.

בללם של דברים, שדוגמת אותו בית הכנסת שהפכו בו את כל הכתלים ל'מזרח' וכל העליות ל'שישי', כן אנו רואים בימינו שכל המאכלים זכו לתואר 'כשר', ולא סתם כשר, אשר זה נחשב בימינו כבזיון לומר על מאכל שהוא רק כשר שהתירוהו רק בדיעבד משום הפסד מרובה או שעת הדחק, אלא למרבה הפלא כל המאכלים כולם, גם אלו שיש בהם חששות של איסורים דאורייתא, נהפכו לכשרים "למהדרין מן המהדרין". בעוד שבדורות שלפנינו ידעו שיש כמה דרגות בכשרות, יש בשר במדרגת 'גלאט' ויש שאינו גלאט, הרי שבימינו הכל הוא גלאט כשר למהדרין מן המהדרין ולמחמירין מן המחמירין, ואם יבוא אחד ויחדש לשלש ולכתוב שלש

כל דברי התורה בשלימות ובתמימות, בלי שום וויתורים וקלות ראש עבור כל סיבה שבעולם, ולא יתכן לאחוז החבל בשני ראשים, גם להיקרא יהודי וגם ללכת אחרי דרכי הגוים.

הלא כזאת היה בימי גלות ספרד בשנת רנ"ב - ואין רצוני להרחיב הדיבור יתר על המידה אודות חמאי הדורות הקודמים אשר כבר מאות שנים אינם בין החיים, והוא רחום יכפר עון - כפי שכתב אחד מגדולי ספרד באגרתו (ספר אגרת המוסר, לדבי שלמה אלעמי, דף כב, כ; הובא בשו"ת חתם סופר, ח"ו, סימן פו) שכל זה בא להם מחמת חטאיהם שעזבו את דרך ה', ומאריך שם לפרש כמה חטאים, כגון מה שפירשו את התורה בפירושים הלוקחים מחכמת יווגית וכפרו בתורה שבעל פה, וגם על התנהגותם בדרך שחץ וגאווה, אחרי שעלו לגדולה בחצרות המלכים ושכחו את ה' ומאסו בתורה, ויבנו להם היכלות ויקחו להם פרדות גדולות וטובות למרכבות, וילבשו בגדי מלכות, ותלבשנה נשותיהם ובנותיהם כמו שרות וגבירות בעדי עדיים זהב וכסף ופנינים ואבנים יקרות, עיי"ש.

על כך באה עליהם הגזירה הנוראה ביום חרון אף ה', שבתוך שלשה חדשים צריך כל אחד לכהור אם להמיר דתו או לעזוב את ארצו, והן אמת שהיו שלש מאות אלף יהודים אשר ביום תשעה באב בחרו לקבל את גזירת הגירוש, ובראשם רבי יצחק אברבנאל ועוד קדושי עליון, ורבים מהם מתו בדרך ברוב התלאות והצרות, אולם אותם שלש מאות אלף היו רק חלק קטן מיושבי ארץ ספרד, העניים והדלים, פשוטי האנשים ודלת העם, שלא

מתפלא על יהודים זרע אברהם יצחק ויעקב, עם חכם ונבון, שיהיה להם מוח סתום ואטום כל כך לשאול דברי שטות כגון אלו לערער על עיקרי האמונה הקדושה, ואין זאת אלא שהם פיטמו עצמם במאכלות אסורות ונבילות וטריפות.

וכתב שם הסבר הדבר, כי מכל מיני מאכל ומשקה נעשה דם, המוכחר והדק עולה אל המוח, ושם שורה השכל וחיות של האדם, ומי ששומר עצמו ממאכלות אסורות נעשו דמיו צלולים וטהורים ויש לו לב טהור, והמוח והחיות שלו נעשים חיות טהורות להשיג אמיתית האמונה, ואם להיפך ח"ו אזי נעשה שכלו עכור ומעופש בדעות זרות, והחיות שלו נעשה בחינת מת, והיא אבי אבות הטומאה לכולם, ורמ"ח אבריו נטמאים, ונעלם ממנו אמיתת החיות שהוא אלקות של כל העולמות, ונטמא ונופל לדעות זרות. לכן האנשים הללו בודאי טמאים ונטמאו דמם, ומשם לבם ומוח שלהם נטמטם במאכלות האסורות, ולכן החיות שלהם נוטה למינות ואפיקורסות, ולא יוכלו לקבל מתיקות נופת צוף דברי מאמרינו הבנויים על פי שכל אלקי עולם ומלך עליון.

את מכתבו סיים רבי יהודה אבן תיבון וכתב, שהואיל והעיון פניהם ויצאו לחוץ, פתאום יבוא עליהם הכזרת, וכרות יכרתו אותם וכל אשר להם. ואכן כך עלתה להם, כי לא היו ימים מועטים עד אשר בא עליהם מלך גדול והרג אותם ובזו כל אשר להם.

*

עלינו לדעת שהדרך האחת להישאר יהודי, היא רק כאשר שומרים על

את דתם. כל זאת בא עליהם מחמת שלא שמרו בשלימות את דרך התורה והמצוות ולא אבו הלך בדרכי ה', לכן בסופו של דבר יצאו לשמד וגם באו עליהם כל הגזירות הללו.

ככל החזיון הזה אנו רואים לדאבוננו גם בימינו, שיש באמריקה מדינות שלימות שיש בהם מליונים הרשומים כיהודים ומכנים עצומים כיהודים, בזמן שהם משומדים שאין להם חלק ונחלה בבית ה', והם עוכרי ושונאי ישראל, שמגשקים כל גוי ושונאים כל יהודי שנאת מות.

כי לא יתכן לאכול נבילות וטריפות ולחיות ככל הגוים, וגם להמשיך להיקרא יהודי. זהו דבר בלתי אפשרי והם תרתי דסתי, שכך אומנותו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו לך עבוד עבודה זרה והולך ועובד (שבת קה, ב).

ובדי לראות את הסוף הנורא של ההליכה בדרכי הגוים, אין לנו לפשפש במעשיהם של יהודים מלפני מאות שנים בנירוש ספרד, כי לדאבוננו אוי לנו שכך עלתה לנו בימינו בחורבן האחרון והנורא, אשר מי האמין כזאת כי יבוא צר ואויב על קהילות הקודש באירופה להשמיד להרוג ולאבד שש מליון יהודים הי"ד, אשר כל ההריגות בחורבן בית ראשון ובית שני אין מגיעים לערך ההריגות שהיו בימינו בחורבן האחרון (ראה שפע חיים דרשות חומש רש"י תשמ"ג, פרשת תזריע מצורע, עמוד רצו). זאת בנוסף על כל הצרות שבאו על ראשי עם קודש במדינות ערב, כשעיניו והרגו יהודים במיתות קשות ואכזריות. ונוסף גם הוא הצרות האכזריות שסובלים אחינו בית

עסקו בחכמת הפילוסופיה והחקירה, ולא הגו בכתבי אריסטופלוס וכדומה, בעוד שרוב היהודים יושבי ספרד בחרו להישאר בארץ ולהמיר דתם, וכיניהם היו גם ראשי קהילות ונגידים, ואפילו רבנים שכתבו תשובות להלכה, ויש מהם שחיברו ספרים ויתכן שיהיה אחד בימינו שאין בקי בקורות דברי הימים שילמד בספרם וינשק הספר, זאת בשעה שהם המירו דתם, ולא עוד אלא שנהפכו להיות כמרים שונאי ישראל אשר מיררו את חיי אחיהם היהודים האנוסים בספרד. כאשר העיד על כל זאת החסיד רבי יוסף יעבץ בספרו אור החיים (פרק ה) שרק הנשים שלא למדו בספרי החקירה הם מסרו נפשם בעת הגזירה, אולם כל החכמים המלומדים שהתפארו באמונתם שהיתה מבוססת על חקירה ופילוסופיה, כולם המירו דתם כיום מר.

וגם בקרב אלו שנשארו בספרד והמירו דתם לא שפר גורלם עליהם, אלא הועיל להם הדבר רק לזמן קצר לדחות את רוע הגזירה, אולם אחר זמן מה התקיים בהם (דברים כח, סה) ובגוים ההם לא תרגיע ולא יהיה מנוח לכף רגלך, כאשר קפץ עליהם רוגזם של חוקי האינקוויזיציה, שהחלו לבדוק אחריהם בחורים ובסדקים על ידי מלשנים ומרגלים וחופשו איזה סימן שהם אינם נוצרים נאמנים, אצל אחד מצאו שהוא מתענה ביום כיפור, ואצל השני עלו על הגג סמוך לביתו ביום שבת כאשר הקור שולט וראו שאין עשן עולה מהארובה שבביתו לחמם הבית, ומכך הבינו שהוא שומר שבת, או שסתם באו עליהם בעלילה לרדוף אותם עד חרמה, כך שרכבות אלפים נהרגו ונטבחו והועלו על המוקד למרות היותם משומדים, כך שלא הועיל להם מאומה ביום עברה מה שהמירו

בימינו גם על כתבי העת הממאים והכלים הממאים לשמיעה וצפייה, שחלילה להביאם אל תוך ביתך, אלא שקץ תשקצנו, פירוש, שהדברים הללו יהיו מאוסים ומשוקצים אצלך כמו שקץ מאוס וסרוח, ותעב תתעבנו בתכלית התיעוב והמיואוס כי חרם הוא.

רק אם כה תעשה, אזי יוכל להיות כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות, ולא תעלה על דעתך ח"ו להשתמש באותם ענינים של תועבה וחרם כדי ללמד ליהודים תורה ויהדות, ולא תשמע בקול מלחשים האומרים שכדי להחזיר אנשים בתשובה יש להכניס מודעות פרסום בכתבי עת המלאים מומאה וניאוף וכפירה, או לפרסם בכלים הממאים ידיעות על מלוה מלכה שעורכים לטובת מוסדות התורה. הרי לא יעלה על דעתו של שום יהודי לפרסם בבתי הטיפלה של הכומרים הנוצריים מודעות על מלוה מלכה לטובת המוסדות, ומה הברדל יש בין בתי הטיפלה ובין פרסום בכלים הממאים אשר רבים חללים הפילו, ההברדל היחיד הוא שבתי הטיפלה של הנוצרים מיועדים רק לגוים, ואילו הכלים הממאים מיועדים להעביר על הדת גם יהודים.

זה שלא כדעת הטועים אשר מתרצים כל דבר בטענה שהוא 'לשם שמים', וכביכול 'לשם שמים' מותר להכשיר כל שרץ ולהביא אל מחנה ישראל את התועבה והטומאה והגדולה ביותר. על כך הזהיר הכתוב שחלילה וחס לא תהא כואת בישראל, אלא הדרך האחת לבוא לידי כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות, הוא רק כאשר נזהרים לקיים לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך וגו'.

ישראל היושבים ברוסיה, יש אשר שולחים אותם לארץ גזירה בסיביר, ויש המתענים בשאר עינויים על היותם יהודים.

האם היה מעולם עוד דור אומלל כמו דורנו, שכל בני ישראל בכל מקומות מושבותיהם לא מצאו מנוח לכף רגלם, מי ינוד לך השוד והשבר והרעב והחרב מי אנחמך (ישעיהו נא, יט). הלא לפי גודל הצרות בימינו אין די כמה שמתענים רק יום אחד בלבד בתשעה באב, אלא אם היה בנו כח ודעת היה לנו לישב כל יום על הארץ כמו בתשעה באב, להתענות ולומר קינות ולקונן על שבר בת עמי, או מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכה יומם ולילה את חללי בת עמי (ירמיה ה, כג). למגינת הלב גם עתה כאשר עבר יום תשעה באב ואחרי שבת נחמו אין אנו רואים אות נחמה וישועה, ואדרבה אין לך יום שאין קללתו מרובה משל חבירו, כאשר דבר יום כיומו שומעים על עוד יהודים הנהרגים והמיוסרים באסונות שונים, ועוד יהודים אשר סרו מהר מן הדרך רח"ל.

*

נשוב אל ביאור הכתובים בפרשתנו, שעל זאת באה התורה להזהיר, פסילי אלהיהם תשרפון באש לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך, כפי שפירשנו למעלה שהכוונה שלא יעלה על דעתך לקלף את ציפוי הזהב מעל האלילים כדי לקחת לך עבור צרכי מצוה של צדקה והחזקת תורה וכדומה, פן תוקש בו כי תועבת ה' אלקיך הוא, וכאמור ששום דבר טוב לא יכול לצמוח מדבר שמקורו בטומאה ותועבה, ולכן בשום אופן ועבור שום מטרה ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרם כמוהו, וכאמור שהכוונה בזה

ולא תביא תועבה אל ביתך וגו', שתשליך מעליך כל דבר הנוגע לעבודה זרה ולתועבה בלי שום נגיעה ושייכות, כשהיו כל הדברים הללו ממאים ומשוקצים בעיניו. אבל אם תקח לך מעניני עבודה זרה ותועבה לא תוכל לקיים את התורה, כי היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו לך עבוד עבודה זרה והולך ועובר, וזה אמת וברור.

*

כל המתבונן על פני הדרור הזה, רואה נכוחה שעל אף שמשקיעים ממון רב להחזיר בתשובה על ידי כלים שונים, הרי שבכל זאת הדרור פוחת והולך מטה מטה מיום ליום.

לפנים בישראל היו גדולי ישראל וגאוני ארץ אשר על אף שהיו עניים ודלים, בכל זאת הרביצו תורה בישראל ובכל הארץ יצא קוים להנהיג את כל העולם ולהחזירם לתשובה, כגון הרה"ק רבי אהרן מקארלין ז"ע, אשר היה עני ואביון, ובכל זאת עשה שמונים אלף בעלי תשובה.

בן ידוע על הסבא משפאלי ז"ע, אשר טרם בואו לשפאלי לא ידעו בני עירו משמירת שבת ויום טוב, כשרות ומקוואות, עד שהוא בא לשם וכח קדושתו החזיר בתשובה את כל יושבי המקום, והם רצו לקרוא לו 'אבא', אלא שהוא מנע זאת בעדם באומרו שאין קורין אבות אלא לשלשה (ברכות טז, ב), ולכן קראו לו בשם 'זיידע'.

כיוצא בזה נודע מעשה תקפו וגבורתו של הרה"ק בעל מראה יחזקאל מדעעש ז"ע, שבבואו לישיב על כס

הרכנות בעיר קארלסבורג אשר במדינת זיכנבערגן, ראה את הארץ והנה נשחתה כאשר רבתה המכשלה בקרב יושבי העיירות שלא ידעו משחיטה וכשרות כהוגן. כל כך גברה שם הבורות ועם הארצות עד שלא ידעו מה הוא אתרוג ומכרו את פרי הלימון עבור מצות נטילת לולב, והיות שגם לימון לא היה מצוי לכולם, היה נהוג לשלוח אחד רוכב על סוס להוליך את ארבעת המינים בקרב כל העיירות שבמחוז, והוא היה עוצר באמצע העיר ומצלצל בפעמון שבידו, ואז היו כולם נקבצים ובאים אליו לברך על ארבעת המינים, וכמה פעמים אירע שהיה הרוכב אין לדרכו להמשיך לעיירה הבאה, והיו כמה אנשים שאיחרו לבוא ולא נמלו עדיין את הלולב, ולכן היו רודפים אחרי הסוס ורוכבו לתפוס אותם, אחד היה אוהז ברגל של הסוס וחברו אחז בזנבו, ואת זאת היו מנענעים ועל כך היו מברכים על נטילת לולב... כה היו פני הדברים במדינת זיכנבערגן בימים ההם (וגם בעיירה אחת הסמוכה לקלויזנבורג (ושמה אפאהירא) סיפרו דברים נוראים שאירעו שם (ראה שפע חיים, דרשת חומש ורש"י תשמ"ג, פרשת וישב, עמוד קי)).

עד שבא לשם בעל מראה יחזקאל ופעל גדולות ונצורות וישם מדבר לאגם מים וארץ ציה למוצאי מים, והעמיד רבנים ושוחטים חסידים ויראים, עד אשר ערים ועיירות גדולות ונכבדות, כמו דעעש וקלויזנבורג וכדומה, השתנו לטובה עד בלי הכר. את כל זאת פעל בעל מראה יחזקאל על אף היותו עני וחסר ממון, ובוודאי שלא השתמש ח"ו בכתבי עת או בכלי שמיעה וצפייה כמו שיש בימינו, ולא היה לו כלי רכב לנסוע במהירות ממקום למקום כמו

בני ישראל, ללמדם ולהורות את דרך האמת, וכל זאת כאשר הדברים יוצאים מלב טהור ומתוקן, כפי שדרשו חז"ל (בבא מציעא קו, ב) מהכתוב (צפניה ב, א) התקוששו וקושו, קשוט עצמך תחילה ואחר כך קשוט אחרים, שהמגיד את דבר ה' יקדים תחילה לתקן את עצמו, לעמוד בנסיונות, ולהתנהג בקדושה ובטהרה, ואזי יהיה ה' בעזרו שיהיו דבריו נשמעים לעבודת ה', וחברא חברא אית ליה, ויפוצו מעיינותיו חוצה ממקום למקום עד שדבריו יעשו פירות בכל מקום.

*

בזה נבוא לבאר המשך הכתוב, כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות וגו', ויש לדרק שפתח הכתוב בלשון יחיד אשר אנכי מצוך, וסיים בלשון רבים תשמרון לעשות.

אכן יתבאר בהקדם מה שאמרתיו מכבר לבאר מה ששינינו (אבות ו, ט) אמר רבי יוסי בן קיסמא, פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגע בי אדם אחד, ונתן לי שלום והחזרתי לו שלום, אמר לי, רבי, מאיזה מקום אתה, אמרתי לו, מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני, אמר לי, רבי, רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות, אמרתי לו, בני, אם אתה נתן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם איני דר אלא במקום תורה, ע"כ. והתמיהה נודעת, מנין ידע רבי יוסי בן קיסמא שאותה עיר אינה מקום תורה, והלא אדרבה, אם הם מסכימים להעניק לו אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות, לכאורה מוכח מכך שהיא עיר גדולה לאלקים אשר תושביה הם אנשים

שיש בימינו, אלא שברוב קדושתו וצדקותו, דרשותיו הנלהבות והרכבת התורה שלו, עבר מעיר לעיר ומעעירה לעעירה, עד ששינה לטובה את כל פני המדינה.

גם זקה"ק מצאנו זי"ע השאיר לעצמו כמעט מאומה מכל הממון שהגיע אליו, וחילק בכל יום לצדקה את כל המעות שנשאר בידו, ובכל זאת היתה מצורתו פרוסה על חלקים גדולים מגליציה והונגריה ומדינות רוסיש-פולין, וכמותו היו עוד צדיקים שפעלו גדולות ונפלאות גם בלי מעות.

ואילו בימינו סבורים בני אדם שכדי לפעול למען היהדות מוכרחים להשיג ממון רב והכסף יענה את הכל, וזה שאין לו כסף רואה עצמו ככלב בלי שיניים... ולשם כך עורכים מגביות להתרים סכומים עצומים, ועל ידי פעולות יקרות אלו סבורים לתקן את כל העולם, ויש המשתמשים גם בכלים טמאים עבור פעולותיהם, ולמעשה רואים אנו כי פני הדור בשפל המצב.

אולם האמת היא, שכאשר באים לפעול לה' ולתורתו אין זקוקים דווקא לממון, ואדרבה מצינו בתורה (שמות יח, כא) מעלת שונא בצע, וזה כלל גדול שבדרכי היהדות אי אפשר להעתיק את דרכי החכמים והמיסיונרים למיניהם, להבדיל בין טומאה לטהרה, כי אמנם אלו אשר באים להעביר בני אדם על הדת יש להם הרכה דרכים ואופנים שונים כיצד לעשות זאת, אולם כשבאים לפעול למען היהדות יש רק דרך אחת ויחידה, והיא מה שאמר החכם (ראה ספר הישר לר"ת, שער יג; שלה"ק שער האותיות, ערך לב טוב, אות ו) 'דברים היוצאים מן הלב, נכנסים אל הלב', לקיים 'דבר אל

הרייניש היה זקה"ק עונה שאין לו מה לתת כי חילק הכל לצדקה.

פעמים רבות היה אאמו"ר מקבל את פרנסתו על ידי תחבולה, שהגבאי היה נכנס לזקה"ק ואומר שהוא מבקש צדקה עבור יהודי אחד נכד הרה"ק מראפשיץ זי"ע שזקוק למעות, וכונתו היתה לאאמו"ר, שביוו"ר היה נכדו של הרה"ק מראפשיץ זי"ע^א, ואז היה זקה"ק נותן לגבאי. ובתחבולה זו נהגו גם שאר נכדיו של זקה"ק מצאנו שהיו סמוכים על שולחנו, שהיו מוצאים לעצמם איזה יחוס והגבאי היה מבקש עבור נכדו של צדיק פלוני (על דרך שמצינו (חולין קלב, א) רב כהנא אכל בשביל אשתו), וכגון הגה"ק רבי אשר מאיר מבאכניא זי"ע שהתייחס אחר גוגע האר"י הקדוש. וזלת דודי הגה"ק רבי משה מבארדיוב זי"ע שהיה בנו של זקה"ק מגארליץ זי"ע וחתנו של דו"ז הרה"ק רבי אהרן מקריי צאנו זי"ע, ועל כך אמר בדרך צחות שהוא לקה בכפליים, שהוא נכדו של זקה"ק מצאנו משני צדדים, הן מצד עצמו והן מצד זוגתו, כך שאין לו שום יחוס אחר להיתלות בו...

פעם אחת אירע מעשה שהלחץ זו הדחק גבר מאוד בביתו של אאמו"ר, בהיותו מטופל בילדים, וחובותיו עלו השתרנו על צווארו מהוצאות הבית והוצאות הרופאים שהיו לו מצער גידול בנים שמתו לו בקטנותם ל"ע, עד כי באו

חשובים המוכנים למסור נפשם וממונם עבור התורה, ואיך היה פשוט לו לרבי יוסי בן קיסמא שהמקום ההוא אינו מקום תורה, ואם כי יש לתרץ שידע ברוח הקודש שאין המקום ההוא מקום תורה, אבל על דרך הפשט הדבר צריך ביאור.

אלא הביאור הוא, שכאשר ראה רבי יוסי בן קיסמא שיושביו העיר ההיא סבורים לדבר על לבו ולשדלו לבוא אליהם תמורת מתנת אלפי אלפים זהב וכסף, מזה גופא הבין שהם אינם בני תורה, כי בני תורה משכילים להבין שהממון הוא דבר מאוס עד מאד, כפי שראו אצל הצדיקים שהממון היה אצלם מוקצה מחמת מיאוס כמו צואה, ואיך עלתה על לבם מחשבת מעות כזו לבוא לתנא כמו רבי יוסי בן קיסמא ולדבר עמו אודות זהב וכסף, בהכרח שאין הם בני תורה.

*

אתמול, יום חמשה עשר באב, היה יומא דהילולא של כ"ק אאמו"ר זי"ע, על כן אספר מעשה שהיה עמו ואשר שמעתיו מפיו הקדוש, שלאחר נישואיו היתה פרנסתו דחוקה עד מאד, למרות שהוא היה נכדו של זקה"ק מצאנו זי"ע ושל זקה"ק בעל ייטב לב מסיגעט זי"ע, אבל למעשה היה פרנסתו קשה עליו בדוחק רב ולא היה בביתו לחם לשבוע, וכשהיה זקוק לקנות חתיכת בשר לשבת קודש עלה לו הדבר בקושי רב מאד, וזאת על אף שהיה סמוך על שולחנו של זקה"ק מצאנו זי"ע במשך י"א שנה, כאשר היה מדובר שזקה"ק יתן לו סך רייניש אחד בכל שבוע לפרנסת ביתו, והגם שכידוע עבורו אצל זקה"ק מצאנו ממונות לרוב, הון תועפות, אך כל פעם שהיה בא אל זקה"ק לבקש את

^א בזיווג הראשון היה רביה"ק מרודניק חתנו של הרה"ק רבי ישראל מבארנוב זי"ע, בנו של הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע, בן הרה"ק מראפשיץ זי"ע. כן היה הרה"ק רבי ישראל חתן דודו הרה"ק רבי אברהם חיים מלינסק זי"ע, בן הרה"ק מראפשיץ זי"ע.

עד שחזר זקה"ק בשלישית ושאל בקול גערת חכם: מה אתה רוצה. נוכח כך לא נותרה לו ברירה וענה בכובשת פנים כמו גנב הנתפס בקלקלתו: 'געלט'. נענה לעומתו זקה"ק: וכי מעות אתה רוצה (וסיפר לי אאמו"ר שבאותה שעה כאשר זקה"ק הביט עליו ודיבר עמו, החלו ידיו ורגליו לרעוד מרוב פחד ומורא עד שכמעט התעלף, כי אין לשער את גודל המורא שהיה בהיכלם של צדיקים אשר סביבם נשערה מאד), הבה ואתן לך, ובתוך כך הוציא זקה"ק חופן של מטבעות ומסר לו מטבע אחד של גילדן ואמר לו: הילך, ושוב נתן לו עוד מטבע, ואומר: הילך, וכך מנה לו י"ז מטבעות כשהוא אומר לו על כך אחד, הילך, הילך. (ואמר לי אאמו"ר: בתורת 'אם לא יגיד וגו' אני מעיד לך שבאותה שעה הרגשתי שנשמתי פורחת מקרבי, ואם היה זקני מוסר לי עוד גילדן אחד לא הייתי יכול עוד לעמוד ולהתקיים).

אלו הם מדרגות של הצדיקים, שהממון היה נמאס ומבוזה בעיניהם עד מאד. כן מסופר על צדיק אחד שתלמידו הזכיר בפניו תיבת 'געלט', ונענה אותו צדיק ואמר: 'געלט, פע', ומאו נמאס בעיניו של אותו תלמיד להביט על מעות במשך תקופה ארוכה, וכל אימת שהביט על מעות הרגיש שהוא בא לידי הקאה.

*

הנה כי כן, אחר שלמדנו שהממון הוא דבר מגונה ומאוס עד מאד, הדבר פשוט שעל ידי דבר כל כך מאוס אי אפשר לפעול ולבנות את היהדות. ובכן יבואר שלפני שאמר הכתוב כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות, שפתח בלשון

מים עד נפש ולא היה יכול לסבול יותר את גודל הדחוק, וגמר אומר בנפשו, עתה הפעם אכנס אל זקני הקדוש וארעיש עולמות בכביות, שלא יתכן שכל העולם כולו מקבלים כאן סכומי צדקה, ולמה יגרע חלקי, הרי גם אנכי יהודי ככל היהודים, וגם אני איש אביון אשר אין בידו לתת לחם לפי הטף, ואכן הוא אור עז והלך אל ביתו של זקה"ק מצאנו בהחלטה נחושה שזאת הפעם יבקש בכל כוחו.

אולם, סיפר לי אאמו"ר ז"ע, כיון שנכנס אל חדרו של זקה"ק ז"ע ראה אותו יושב דבוק בשרעפיו כשהוא חוזר ואומר שוב ושוב 'אחד יחיד ומיוחד', 'אין סוף ברוך הוא וברוך שמו', 'לית אתר פנוי מיניה'. נוכח מחזה זה נעשה ככלי מלא בושח וכלימה, ואמר אל לבו, האומנם כל כך נפלתי והייתי כחסר דעת עד שהנני הולך לבקש ממון מיהודי כזה, ובתוך כך סב על עקבותיו בדומיה ויצא מהחדר.

וידי אך יצאו יצא והנה הוא שומע את קולו של זקה"ק קורא אחריו ושואל: מי זה שם, גש נא אלי. לא נותרה לו ברירה והוא חזר ונכנס אל חדרו של זקה"ק. שאל אותו זקה"ק בקול: מה אתה רוצה. אך הוא מרוב בושח לא ענהו דבר. (כשסיפר לי אאמו"ר את אלו הדברים אמר: האמן לי, מי יתן ואיסור דרבנן יהיה כל כך מאוס בעיני כמו שהיה מאוס בעיני באותה שעה להוציא מפי את תיבת 'געלט'). שוב שנית שאל זקה"ק: מה אתה רוצה. וגם עתה הפעם לא ענה מאומה. (ואמר לי אאמו"ר: תתאר לעצמך מה התחולל בקרבי באותה שעה שלא הייתי יכול לענות לזקני שני פעמים, והיה נוח לי שתבלע אותי האדמה. מרוב בושח).

מעיר ושנים ממשפחה והבאתי אתכם ציון, אמר ריש לקיש, דברים ככתבן. אמר ליה רבי יוחנן, לא ניחא ליה למרייהו דאמרת להו הכי, אלא אחד מעיר מוכה כל העיר כולה, ושנים ממשפחה מוכין כל המשפחה כולה.

בענין זה ראיתי לוקה"ק בעל ישמח משה זי"ע שכתב בספרו תפלה למשה

על תהלים (יד, ז, אות ד; והובא גם ביטוח משה, פרשת בראשית, עה"פ יחי אור), לפרש הכתוב מי יתן מציון ישועת ישראל בשבוע ה' שבות עמו יגל יעקב ישמח ישראל, בהקדם מה שכתב האלשיך הקדוש (תהלים ג, ז) לפרש מקרא זה, על פי הכתוב (ישעיה א, כו) ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה, כי הנה בגאולת ישראל יש שתי גאולות, גאולה אחת להר ציון ששמם וירושלים החרבה, וגאולה שניה לישראל שגלו מעל אדמתם והלכו בשבי ביד צר. על כך אמר הכתוב ציון במשפט תפדה, כלומר, שציון תוכה לישועה ופדות גם מצד מידת הדין והמשפט, שהרי הר ציון וירושלים היא לא חטאה, רק שבועונותינו לקתה גם היא, כך שהיא ראויה להיגאל גם על פי מידת הדין והמשפט, שהקב"ה יאמר עד מתי תהיה ציון חרבה, ועד אימתי יהלכו שועלים בו ונכרים ירקדו בהיכלו. אבל ושביה, כלומר, בני ישראל שהם הלכו בשבי מחמת עוונותיהם, הם ייגאלו רק בצדקה, פירוש מצד צדקה שיעשה עמהם הקב"ה לפנים משורת הדין.

והנה ידוע שיש שני אופנים לגאולת ישראל, כמו שאמרו חז"ל (עיין סנהדרין צו, ב, צא, א) שאם זכו וזכו כל ישראל לגאולה מתוך רחמים וחסדים, אבל אם לא זכו אזי תבוא הגאולה מתוך חבלי משיח

יחיד ומסיים בלשון רבים, והכוונה על יהודי אחד שרוצה להשפיע על אחרים לקרבם לתורה ויהדות, הקדים הכתוב תחילה להזהיר, לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך, שלא תטעה לחשוב שעבור פעולות ליהדות זקוקים לממון רב, כגון לאסוף סכומים עצומים, ויבוא הכסף מאין שיבוא, ולהקים קרן הלוואות שיתנו הלוואה גדולה לכל מי שיקבל עליו לשמור שבת וכדומה. כי דרך זו לא תצלח ולא תועיל מאומה, אלא ראשית כל לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך, שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא, שיהיו מעות בעיניך כדבר טמא ומטומא, משוקץ ומתועב. כי להשיב יהודים אל הדרך הישרה אפשר רק על ידי שמכניסים בהם קדושה, אהבת ה' ויראת ה', מטהרים ומכבסים את נשמתם כמו שמכבסים בנג מכל דבר טינוף. על כן, לא מתוך ריבוי מעות פועלים פעלים לתורה, אלא מתוך שנאת בצע ומתוך עניות ואביונות, יעלה בידך להכניס בלב בני ישראל יראת ה'.

רק אם כה תעשה, שיהיה המעות בעיניך משוקץ ומאוס, אזי יתקיים כד, כל המצוה אשר אנכי מצוך, לשון יחיד, שכל מה שצויתי אותך לקיים, תשמרונ לעשות, לשון רבים, שיעלה בידך להשפיע לטובה על רבים מישראל, שכולם יקבלו עליהם לשמור ולעשות כן בקרב הארץ.

*

עוד הוסיף הכתוב ואמר, למען תחיון ורבייתם ובאתם וירשתם את הארץ אשר נשבע ה' לאבותיכם, ונראה לכאור, בהקדם מה שמצינו בגמרא (סנהדרין קיא, א) על הכתוב (יחמיה ג, ד) ולקחתי אתכם אחד

ל"ע אשר מי יודע כמה זמן יסבלו מפצעייהם או ישארו בעלי מומים. אנו עומדים כבר בסיום שנת תשל"ו ועדיין לא נושענו, והנה העת והעונה להתבונן על הנעשה בעולם ולהתעורר בתשובה, כי רואים אנו עין בעין שאין הדבר תלוי אלא בתשובה, ונשאלת השאלה וכסילים מתי תשכילו, וכי על מה יושבים וממתינים, ומתי כבר נזכה לראות בישועתו של מקום.

זהו שאמר הכתוב, שאם חלילה וחלילה לא תקימו את כל מצוות התורה הקדושה, אזי ח"ו יתקיים בכם בעת הגאולה אחד מעיר ושנים ממשפחה, כמו בדור המבול שנתרו רק נח ובניו ונשיהם, כי אין עצה ואין תבונה נגד ה', רק אם כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות, שתקימו כל התורה כולה בלי שום ויתור, וגם לא תאמרו שזאת התורה היתה שייכת רק בימים ההם אבל בימינו נשתנו העתים והתחלפו הזמנים, אלא כל המצוה אשר אנכי מצוך 'היום' כאן במדבר, את זאת תשמרון לעשות בכל דור ודור בשלימות. אם כה תעשו אזי כשתבוא הגאולה יתקיים בכם למען תחיו, שתהיו כולם חיים וקיימים, ורבייתם, שתהיו רבים מישראל הזוכים לישועה, כאשר ובאתם וירשתם את הארץ אשר נשבע ה' לאבותיכם.

יעזור השי"ת שזכותו של כ"ק אאמו"ר זי"ע תגן על כל ההולכים בדרכו, והימים האלו ייהפכו מיגון לשמחה, מאבל ליום טוב, מאפלה לאור גדול, ונגאל גאולת עולם במהרה בימינו אמן.

ועצבון, ולא כולם יזכו להיוושע בה' תשועת עולמים, רק הצדיקים בני עליה. וזהו שאמר הכתוב, מי יתן שהגאולה תהיה באופן אשר מציון, כלומר, כשם שציון במשפט תפרה, שהכוונה היא שתזכה להיוושע אפילו מצד מידת הדין והמשפט כאמור, כך גם תהיה ישועת ישראל, דהיינו שיעשו תשובה ויזכו גם הם לגאולה אפילו מצד הדין והמשפט, וממילא בשב ה' שבות עמו יגל יעקב ישמח ישראל, דהיינו שכולם יזכו לגאולה, הן פשוטי העם שהם בבחינת יעקב, והן בני העליה שהם בבחינת ישראל, ולא רק אחד מעיר ושנים ממשפחה. עכ"ד האלשיך הקדוש. והרחיב שם בישמח משה לבאר את דבריו, שאם לא יזכו ישראל אזי לא יזכו כולם לישועה, רק אחד מעיר ושנים ממשפחה, אבל אם יזכו ישראל והגאולה תבוא מתוך רחמים וחסדים, אזי יזכו כולם לגאולה בלי יוצא מן הכלל, עיי"ש, ובאמת היה קשה בעיני כשראיתי שוקה"ק בעל ישמח משה נקט כדעת ריש לקיש שהכתוב אחד מעיר ושנים ממשפחה מבואר כפשוטו.

לדאבוננו, את אלה הדברים רואים אנו בימינו אשר עובר עוד יום ועוד יום, ועוד שבוע, ועוד חודש, עבר קציר וכלה קיץ ועדיין לא נושענו, ובכל יום יום שוב שומעים על עוד יהודים שנהרגו ל"ע, ועל עוד אסונות, ועל עוד מחבלים ומרצחים הפוגעים ביהודים, או על נסיונות לרצוח, ומתנחמים בנחמת הבל כי הצרות לפעמים קטנים יותר, ועל כי במאורע שאירע לאחרונה בחטיפת המטוס לאוגנדה היו 'רק' שני הרוגים ושבעה עשר פצועים

“נחמו נחמו עמי” – יאמר אלקיכם!

כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע מזכיר בשיעור חומש ורש"י הנ"ל (ראה עמ' ה) שלפני כמה שנים, כאשר היה אז מי שרצה לכטל את אמירת נחם בימינו, פירש אז את כל נוסח תפילת "נחם" איך שכל תפילה זו שייכת בימינו ביתר שאת כפי שלא היה מעולם.

להלן דברים הבנויים על דברי קדשו אז, שפורסמו בחודש מנחם אב תשל"ב, במאמר מיוחד שראה אור בגליון "יהדות" (מס' 2):

*

מכל עבר, מחוגי "המתקדמים" ו"הנאורים" למיניהם, נשמעת עתה השאלה שנשאלה בימי הבית השני (זכריה ז, ג): "האבכה בחודש החמישי?" האם ירושלים "אבלה" עדיין? האם היא "חרבה" "בוזיה" ו"שוממה"? האם לא "זו" בה משהו בתקופתנו?

לדעתי יש רק לעבור על נוסח תפלה-קינה זו ולראות אם יש מקום לשנותה – כדרישת השואלים – או להשאירה כמות שהיא, אף לדעתם ה"נאורה", לאור מצבה של ירושלים כיום הזה.

מפילים אנו תחינותינו: "נחם ה' אלקינו את אבלי ציון ואת אבלי ירושלים" האבלים עדיין על חורבנה וגלותה, הרואים עדיין במו עיניהם "את העיר האבלה והחרבה והבוזיה והשוממה".

האבלה מבלי בניה: דרכי ציון אבלות עדיין מבלי באי מועד, עולי הרגלים. אמנם באים אליה כבר וחוזרים ובאים, אבל – רק עד "הכותל המערבי". הנה עומדים אנו כבר לפני כותלנו, אבל "לשמחה מה זו עושה"? האם בכך שאנו עומדים לפני כותל מיותם מתפארתו הקדומה, בית המקדש שהיה בגבולו, עלינו לשמוח כבר?! הרי רצוננו לראות את מלכנו – זו שאיפתנו מימים ימימה – לראות בבית נכון ונשא על תלו וארמון על מכונו!

בית המקדש עדיין בחורבנו עומד, הקרבנות בטלים, ובמקום הכהנים משרתי השם והלויים המשוררים – שועלים מהלכים על הר בית ה' במקום המקדש. במקום השראת הקדושה שהיתה שם – שכינתא בגלותא. אין ליהודים לבוא עדיין להר הבית ולהקריב את קרבנותיהם, תמידין כסדרן ומוספין כהלכתן.

החרבה ממעונותיה: מדברים כבר זו השנה החמישית על בינוי העיר העתיקה, אך העיר נשארה חרבה כמאז ומקדם, מלאה חורבות. חרבה היא ממעונותיה, אך ורק לנכרים יש בה מעונות, לכל האומות, אך רק לא ליהודים. יש בה כבר, אמנם, וילות ודירות שרד, אשר שר פלוני או פקיד אלמוני פוקדים אותם לעתים, אבל מעונות של ממש אשר יהודים ידורו בהם – אין!

הבזויה מכבודה: בכך ששיפצו בה כמה חוילות, אשר אנטנות הטלוויזיה מתנוססות מעליהן – החזירו כבר את כבודה של ירושלים, עיר הקודש והמקדש?! האם הארכיאולוגים, העורכים חפירות סמוך להר הבית בעזרת נערים ונערות מעורטלים למחצה – החזירו לה את כבודה?! ה"ישראלים" המסתובבים בחוצותיה בבגדי שחך, המביישים אף את הערבים – מחזירים את כבודה של העיר הבזויה!?

השוממה מאין יושב: מתכננים ומתכננים, אבל "שוממה" היא עדיין מאין יושב. מעונות היהודים, הישיבות ובתי המדרש שהיו שוקקים חיים עד לפני למעלה מעשרים שנה, שוממים הם עתה, מלבד כמה ישיבות שחזרו אליה דרך עראי, אשר לא שמה ישיבה, אלא "התגנבו" לתוכה, ואפשר אף שלא ברשות המתכננים.

היא יושבת וראשה חפוי – כאשה עקרה שלא ילדה: על אף שאלפי בני ישראל כשרים מתגעגעים אליה וברצונם לפקדה – אין מרשים להם לחזור ולהתיישב בה! "היא יושבת וראשה חפוי" ממה שמעללים לה להכניס אליה "צייירים" ו"אמנים" למלאות את בתיה, ולנשל ממנה את בניה האמיתיים, משל היתה כ"אשה עקרה שלא ילדה".

ויבלעוה לגיונות: האם השתחררנו כבר מלגיונות האו"ם, הצרים עליה עדיין ברצותם ל"בנאם" אותה, להשתלט עליה ולומר לנו מה לעשות!?

ווירשוה עובדי זרים: לכל האומות יש עדיין חזקה בירושלים, מלאה היא כנסיות ומסגדים. זאת ועוד "עובדי הזרים" אינם אלא הנציגויות הזרות שמפחדים מהם מפני "מה יאמרו הגויים". ומי הם ה"זרים" הללו? אלה שבאו לכאן לאחר ש"הטילו את עמך ישראל לחרב ויהרגו בזדון חסידי עליון"! – אם בפועל ואם בשתיקה כהוראה, בזמן מלחמת העולם השנייה – להם נותנים כאן את מיטב השירותים! על כן ציון במר תבכה וירושלים תתן קולה!

לבי לבי על "חלליהם", מעי מעי על "חלליהם": ראה ביחזקאל (כא. ל) "ואתה חלל רשע" ובפירוש המצודות שם: "המחולל מן הקדושה". על חילול העיר הקדושה עלינו להתאבל עדיין ולהוסיף קינה על קינותינו ובכי על בכיותינו, עד כי ירחם עליה הקב"ה ויגאלנה.

כי אתה ה' באש הצתה: וכיון שהגיעה למצב הזה, הרי "נפלה – לא תוסיף", כי אז "באש אתה עתיד לבנותה, כאמור, ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה".

לא אלה המתיימרים לגאול אותה מאבלותה ומחורבנה, מבזיונה ושממותה – נחמונו מעצבוננו, כי אם הקב"ה בכבודו ובעצמו, כאמור "נחמו נחמו עמי – יאמר אלקיכם!"

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

רצון הטוב להיטיב

את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חייד, דצריך ביאור אומרו 'למען חייד', המשמע שנעשה ונקיים המצוות ונתחזק באהבת ה' רק למען נחיה בעולם הזה, הלא אמרו חז"ל (אבות א, ג) אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס.

אלא שנרמזו כאן ענין גדול, שלא ימעה האדם לחשוב שעל ידי מצוותיו ומעשיו הטובים וקיום התורה, הוא מטיב כלפי מעלה בכיכול, או שעל ידי מעשיו הרעים הוא גורע להש"ת ח"ו, שכן הכתוב אומר (איוב לה, ו-ז) אם חטאת מה תפעל בו ורבו פשעך מה תעשה לו, אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח. והוה עובדא אצל זקה"ק מצאנו זי"ע, שאדם אחד התבטא בפניו ואמר, הקב"ה לא עשה מקח רע [האט זיך נישט גענארט] כמה שבחר לו לעם את בני ישראל. ונודעק זקה"ק לעומתו, מה הוא אומר, הכל צריכים לו והוא אינו צריך מאומה (עיין אמונות ודעות לרס"ג, מאמר ג, אות י, רמב"ם, הלכות יסודי התורה א, ג) עבד"ק.

בן יסדו לומר בנוסח התפילה, אדון עולם אשר מלך בטרם כל יצור נברא וכו', ואחרי ככלות הכל לברו ימלוך נורא. והיינו דאף בהיות הקב"ה לברו לפני

בתוה"ק (דברים ז, יב) והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה וגו' ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך, ואהבך וברכך והרכבך וברך פרי בטןך ופרי אדמתך וגו'.

כבר עמדו בזה, דהרי בפסוק דלעיל בסוף פרשת ואתחנן נאמר (שם, יא), ושמרת את המצוה ואת החוקים ואת המשפטים אשר אנכי מצוך היום לעשותם, ודרשו חז"ל (עירובין כב, א) היום לעשותם ומחר לקבל שכרם, והיאך זה נאמר כאן שכר בהאי עלמא שהקב"ה יברך פרי בטןך ופרי אדמתך.

ולחלץ בהמשך הפרשה (י, יב-יג), ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבוד את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך, לשמור את מצות ה' ואת חקתיו אשר אנכי מצוך היום לטוב לך.

המצוות נתנו לצרף בהם את הבריות

יבואר בהקדם דברי כ"ק אדמו"ר זי"ע (עיין שפע חיים, סליחות, דרוש לו) לכאר הכתוב (דברים ל, ו) ומל ה' אלקיך

וביאר על פי משל, וזה לשונו: שהיה מלך אחד מושל בכיפה וחכם גדול ושלם בכל המעלות, ועל כולם היה לו מדה שהיה טבעו תמיד להיטיב לכל האנשים בכל מיני הטובות, ולא היה אפשר לו להיות בלעדי זה, כי מטבע הטוב להיטיב, ולא היה יכול לסבול שיארע איזה תקלה או עונש אפילו לשונאו, כי לא היה רק טוב. ובהיותו מיטיב תמיד לאנשים ונותן להם מתנות, ראה כי עדיין אין טובותיו שלמים, בהיות המקבלים מתביישים ממנו, כי מאן דאכיל דלאו דידיה בהיל לאסתכולי ביה (ירושלמי ערלה, פרק א, הלכה ג).

וישט עצות בנפשו לעשות באופן שלא יתן להם בדרך מתנה, רק שהם ישרתוהו ויתן להם בדרך תשלומי שכירות. אכן המלך אין צריך לשירותם, כי יש לו כמה אלפים משרתים ואינו צריך כלל לשום אדם שישירתהו. וירא המלך מדבר גדול מאד על כמה מאות פרסאות במדינותיו, ויצו המלך לעבדיו ויקחו אוצרות רבות של אבנים טובות ומרגליות ויפזרו במדבר ההוא מקצה ועד קצה. והמדבר היה מלא חול הרק והגם ויערבו בו אותן האבנים טובות ומרגליות, ואותן האוצרות לא היו חשובים כל כך בעיני המלך נגד כל האוצרות הרבים והנכבדים אשר לו, לכן הפקירם כדי שיגיע בזה אל תכלית מבוקשו.

ויצו המלך ויעבירו קול בכל מדינות מלכותו וגם במכתב לאמר, היות המלך יש לו היוק רב כל כך, ולינצל מאותו ההיוק צריך כמה וכמה רבבות אנשים שילקטו לאחד אחד כל אותן האבנים טובות ומרגליות מתוך החול. לכן

בריאת העולם לא חסר לו מאומה. ולא נתן לנו הקב"ה תורה ומצוות אלא לטובתנו, כי רצון הטוב להיטיב, ועל ידי קיום המצוות נתקרב אליו ונקבל שכר, ולא יהיה בכחית נהמא דכיסופא. וכן איתא במדרש (בראשית רבה מד, א) מה אכפת ליה להקב"ה לשוחט מן הצואר או מן העורף, הוי לא נתנו המצוות אלא לצרף בהם את הבריות.

וזה שאמר הכתוב, **לאהבה את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך**, אך ידוע תדע שכל זאת אינו למען טובתו ותועלתו ית"ש, אלא למען חייה, למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה הזאת ולמען היטיב לכם כל הימים, כי רצון הטוב להיטיב, עכדה"ק.

תחבולת המלך להיטיב לאנשי מדינתו באופן מושלם

בענין זה איתא אריכות נפלאה בספה"ק ערבי נחל (פרשת שופטים, ד"ה ונקדים ב') לפרש המשנה הנ"ל, אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, ודקק דהתיבות 'על מנת' הם לכאורה יתור לשון, והיה לו לומר אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב לקבל פרס.

והביא בשם חכם אחד לכאר המשנה (אבות ד, ב) שכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה, דלכאורה אם כלפי מעלה אין שום חילוק כאשר האדם מקיים מצוה או עובר עבירה, שאין זה מוסף כלום ולא גורע כלום להקב"ה, אם כן מדוע מגיע לאדם שכר על המצוה ועונש על העבירה.

שנתערבו, אם רוצה ללוקטם יש לו כל כך רבבות משרתים שיוכלו ללקוט הכל, ואם כן אין זאת נחת רוח למלך רק שעשו ציוויו, וגם שהוא הכנה לקיבול השכר אשר בזה היה עיקר חפצו. נמצא שבעת הלקיטה עדיין לא נשלם חפצו ורצונו עד עת קיבול השכר, ממילא קיבול השכר הוא יותר נחת רוח למלך מהלקיטה. וכן בהיפך לענין העונש לאותן שרמסו האבנים טובות ומרגליות תוך החול, אין עגמת נפש למלך כל כך בעשייתם, שהרי כשירצה המלך ילקטו לאחד אחד, רק עיקר הצער שלו על קבלת העונש שקיבל אותו השוטה, כי המלך הוא מהור עינים לא יוכל לסבול כלל בקבלת איזה אדם עונש על ידו.

ג' כיתות במקבלי השכר

והנה אותו הכת שעשו כאשר צוה המלך וילקטו יום יום, נחלקים לג' כתות במהות כוונתם. כת א' ראו כי המלך הרבה מוהר ומתן בעד שכירות של כל יום ויום, והוטב בעיניהם מאד, כי בביתם מתפרנסים במלאכה כבדה, ושכירות כל יום לא יגיע לשיעור חלק ממאה משכר שנותן המלך, לזאת עושים ומשתדלים יפה בעבודתם כדי שיקבלו השכר ההוא. הכת הב' הם יותר בעלי בינה, ובהינם גדולת ומעלת אותו המלך אומרים בלבם שלא נכון לעשות רצון מלך זה בשביל קיבול שכר, אלא נכון לעשות רצונו ושלא לקבל שכר, ובכל ערב בהשיכם ליד הממונה כל מה שלקטו לא רצו ליקח מאומה.

הכת הג' היו עוד יותר בעלי בינה, וחקרו לדעת מה זאת איך הגיעו למדבר

כל איש ואשה מכל המקומות ילכו אל אותו המדבר וילקטו מידי יום יום, ולעת ערב יתנו כל אחד ואחד לממונה המלך כל מה שלקט באותו היום, והמלך יפרנסם ויתן לכל איש ואשה בעד כל יום ויום כך וכך, וכל אשר לא יבא לאותו המדבר אחת דתו ליענש מאד. וכוונת המלך בזה, אף על פי שאינו צריך לכל עשייה הזו, רק כדי שייסברו האנשים שהם משרתים למלך ועושים הצמרכותו, ושוב לא יתביישו מליקח את אשר יתן להם המלך, ומיראה פן יתעצלו איזה אנשים מלילך שמה ונמצא לא יקבלו טובה מהמלך, לכן הוכרח ליתן עונש על הדבר כדי שכולם ילכו ואחד מהם לא יעדר.

נחת רוח של המלך במתן השכר לפועלים

ואחרי הכרוז הזה נתקבצו כל איש ואשה לאותו המדבר, והיו ביניהם ב' כתות, כת א' אנשים רעים במוג ושוטים, ובבואם לשם שכחו ולא השגיחו על מה ולמה באו, ולא עשו כלל מצות המלך, ולא לקטו כלל, רק אכלו ושתו, ולא עוד אלא שכל מה שלקטו אנשים אחרים לקחו הם ועירבום בתוך החול ומנפום וירמסום ברגליהם. הכת הב' עשו כל אשר צוה המלך, והיה לעת ערב בכואם אצל הממונה נתן לאלו שכרם ולא עונשם.

ויש לנו להבין, איזה דבר היה נחת רוח יותר למלך, אם הלקיטה שלקטו, או הקיבול שכר. ובדאי שהקיבול שכר הוא לו נחת רוח יותר, כי הלקיטה אינו כל כך הצמרכות למלך, שהרי אם רצה לא היה מערב האצרות תוך החול, וגם אחרי

שקיבלו שכר בראשונה היה לפי שהבינו שרצון המלך הוא, ועכשיו שראו מניעת נתינת שכר אומרים כדעתם אם רצון המלך לבלתי יותן שכר טוב הוא ונעבדהו בחנם, ומזה הבין המלך בשכל כת הג' בטוב כוונתם, והתחיל ליתן להם שכר הרבה, וכל אשר נתן להם יותר נתחייב יותר כאמור, ונתן וחזר ונתן עד אין הפסק. עד הנה דברי המשל.

תכלית מלחמת היצר כדי לתת לנו שכר

והנמשל, הנה הקב"ה שברא כל העולמות רק שיהיה למי להיטיב כנודע, והוא מהור עינים מראות בדבר רע שיקרה לברואיו (חבקוק א, יג) ומאתו לא תצא הרעות (איכה ג, לח), רק מטבע הטוב להיטיב. אכן הנשמה יש לה נהמא דכיסופא כנודע, לזאת רצה השי"ת שידמה לבני אדם שהקב"ה חייב להם שכר עבור שישרתוהו, ובאמת אינו צריך לשירות שלהם, כי כמה עולמות מלאכים ושרפים ואשר משרתיו כולם עומדים ברום עולם.

מה עשה השי"ת, הנה הסטרא אחרא המכונה בשם מדבר, לקח הקב"ה כמה וכמה רבבות ניצוצות קדושות שיפלו תוך מדבר הקליפות, והניצוצות ההמה הם דברים יקרים וחשובים מאד, ונתן השי"ת לעמו תורה ומצוות כדי שבכל יום ויום ילקטו בני ישראל ניצוצי קדושה מתוך הקליפות, וקצב על זה שכר הרבה, היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם.

ויש בבני אדם ב' כתות, כת א' אנשים רעים וחטאים שאינם משגיחים על מה באו לעולם, ואינם עושים מצוות,

זה אותן האבנים טובות ומרגליות ומי עירבן שם, ונתוודע להם שהמלך עצמו עשה זאת, וכאשר זאת ראו, כן תמהו על מלך חכם כמוהו מה זאת עשה לערב ולהפסיד בידים ולשכור אח"כ כל כך הרבה פועלים בשכר הרבה לתקן העיוות. וחקרו בדבר ויבינו כל כוונת המלך שהוא שמוכרח לעשות טובות שלימות לכל הבריות לכן הוצרך לכל עשייה הזאת, וכאשר נתברר להם זאת אמרו זה לזה, אמת כי נכון הדבר לעשות רצון המלך זה בלי קיבול שכר כדברי כת ה' הג'ל, אבל מאחר שעיקר הרצון והנחת רוח של המלך בקיבול שכר, אם כן אם לא נקבל שכר אין אנו משלימין עיקר רצון המלך, אם כן אדרבה מוכרחים אנו לקבל כל השכר ההוא כדי שיהיה נחת רוח למלך, וכן עשו וקיבלו השכר תמיד.

ממילא כת א' וכת ג', שניהם לוקחים שכר, ובכוונתם רחוקים כרחוק מזרח ממערב, כי כת א' מקבלים שכר להנאתם, וכת הג' מקבלים שכר עבור לקיים רצון המלך.

והנה המלך הבין שהאנשים ודאי חלוקים בהבנתו, והבין שיש שמקבל שכר להנאת עצמו ויש להנאת המלך, ויחפוץ לידע ולחלקם זה מזה, כי באמת מרחק רב ביניהם וכו'. ולזאת חפץ המלך להבחין בין הכתות ההמה כדי שיתן לכל א' כראוי לו, ויצו המלך להממונה שכמה ימים ימנע מליתן שכר להאנשים וישתמש מהם וידחם בדחיות, ועל ידי זה יתברר לו. וכן היה, כי הכת הא' בראותם שנמנעים מליתן שכר, נשמטו אחד אחד כל אחד לעירו ולמשפחתו, והכת הב' נשארו, והכת הג' נשארו גם כן, כי מה

מבינים שאין זאת כי אם שחפץ מאד להיטיב לישראל, והקיבול שבר הוא עיקר הנחת רוח לפניו, אם כן אדרבה נעברו כדי שנקבל שבר וזהו קיום רצונו ועשיית נחת רוח לפניו וכו'.

ובזה מבואר המשנה, שלא אמר 'אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב לקבל פרס', דאדרבה ראוי לעבוד להקב"ה לקבל שבר, וכמו כת הג' הנ"ל, רק שאין ראוי לעבוד בשביל הקיבול שבר להנאת עצמו כמו כת הא' וכו'. לזה אמר התנא, אל תהיו וכו' על מנת לקבל פרס, על מנת דייקא, רצ"ל באמת תעבדו בשביל קיבול שבר רק שהקיבול שבר לא יהיה בדרך על מנת, אלא היו כעבדים כו' שלא על מנת כו', רצ"ל שהכוונת קיבול שבר לא יהיה דרך על מנת, דהיינו כמו כת הא' אשר בהמנע השכר תמנע העבודה, אלא היו כמו כת הג' שאף על פי שחפצים בקיבול שבר מכל מקום אין מעשה העבודה תלוי בתנאי הקיבול השכר, עכ"ל"ק.

מדרגת אברהם אבינו בקבלת שבר למלא רצון ה'

מדרגה גבוהה זו של קבלת שבר אבל לא כמטרה בפני עצמה אלא כדי לעשות רצון ה' אשר רצון הטוב להיטיב, מצינו אצל אברהם אבינו ע"ה, כדכתיב (בראשית י"ח, ט) כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו. דלכאורה צריך ביאור אומרו למען הביא ה', דמשמע שכל מה שצוה אברהם לבניו וביתו אחריו לשמור את מצוות ה' ומשפטיו היה רק

ואינם מלקטים כלום, ולא זו בלבד שעושים עבירות אלא שכל מה שאנשים אחרים מלקטים הם לוקחים ודורסים וזורקים אל תוך הקליפות על ידי העבירות שעושים. כת הב' הם הנשמרים מעבירות ועושים מצוות, ועל ידי זה מלקטים מדי יום ביום כמצות המלך הגדול ברוך הוא וברוך שמו, ולמחר לקבל שכרם.

ממילא עיקר הרצון והנחת רוח של הקב"ה בכיבול, הוא בעת קיבול שכרם, דהא עיקר הלקיטה אין בו כל כך צורך להקב"ה, שאם רצה לא היה מפור כלל, וגם אחר הפיזור אם רצה היה מכנסם כאמור בהמשל. וכן בעונש שמקבל הרשע, או עיקר העבירה שיש לו הוא בעת קיבול עונשו, כי זהו קשה ושנאו לפניו יתברך שמו יותר מהעבירה ככל המבואר במשל. וזהו מאמר רז"ל, ששכר מצוה מצוה, רצ"ל השכר של המצוה הוא עיקר המצוה, והעונש של עבירה הוא עיקר העבירה.

רצוננו לקבל שבר מחמת שרצון הטוב להיטיב

והנה כת מקיימי המצות נחלקים לג' כתות, כת אחת עובדים בעבור השכר כי רב הוא וכו', כת ב' בעלי בינה יותר מאלו, אומרים שהוא בושח גדולה לעבוד להקב"ה בשביל הקיבול שבר, אלא כמצותיו חפץ מאד (תהלים קיב, א) ולא בשכר מצותיו (עבודה זרה י"א, א). אמנם כת הג' הם בעלי בינה יותר מאלו, אחרי שמשמיעים על לבם שהקב"ה בעצמו אילו רצה לא נפירו הניצוצות או שהיה מלקטם, ועל מה עשה ככה להרבות מוהר ומתן לישראל שהם יהיו המלקטים, ומזה

ואמר הכתוב, ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך, היינו כל מה שהקב"ה שואל ודורש מעמנו לשמור מצוותיו ומשפטיו, אינו בשביל מוכתו ית"ש, אלא לטוב לך כל הימים, שהוא רק לטובתנו למען ישלם לנו שכר פעולתנו, וזהו עיקר הנחת רוח לפניו להיטיב תמיד עם בריותיו ולתת להם שכרם.

על דרך זה יבואר סמיכות הפרשיות, ושמרת את המצוה ואת החוקים וגו', ועל אופן קיום המצוות אמרו חז"ל (גדרים טב, א) עשה דברים לשם פעלם ודבר בהם לשמם, והיינו שהתורה מצווה לו לאדם לשמור ולעשות את דברי התורה והמצוות לשם פעלם, בלתי לה' לברו ובלתי שום פניה של קבלת שכר וכדומה.

לבן המשיך הכתוב להורותינו, דמדריגה יותר נשגבה היא והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה וגו' ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החדש אשר נשבע לאבותיך, ואהבך וברכך והרכך וברך פרי בטנך ופרי אדמתך וגו', היינו דיותר טוב ויותר רצוי לעבוד את השי"ת בשביל קבלת שכר, והיינו כדי שישמור את הברית ואת החדש אשר נשבע לנו ולאהבה אותנו ולברכנו בכל טוב, וכל זה לא ח"ו להנאה עצמית וגשמית כדי לקבל פרס, אלא דכיון שכל רצון השי"ת להיטיב עם בריותיו ולתת להם שכר פעולתם, הרי אם לא נקבל השכר אין אנו משלימים עיקר רצונו, ולכן נשמור ונקיים ונעשה את רצונו למען יטיב לנו ובוה נעשה נחת רוח לפניו, שזהו מדרגה גבוהה ונעלה יותר מן העובד שלא על מנת לקבל פרס.

מתוך ד"ק בעידן רעוא דרעזין
ש"ק פרשת עקב תשנ"ו

בשביל להביא עליו את אשר דבר ה', והלא אין זו מדת חסידות לעבוד את השי"ת על מנת לקבל פרס.

אלא שזאת היתה מעלתו ומדרגתו של אברהם אבינו, שהגיע למדרגה העליונה ועבודתו היתה מתוך רצון לקבל שכר, אבל לא מחמת הנאה עצמית לקבל פרס בשביל ליהנות בעולם הזה או אפילו בעולם הבא, אלא רק מחמת שידע שזהו רצון העליון להיטיב לבריותיו ואשר לכן הרבה להם תורה ומצוות. לכן צוה לבניו וביתו אחריו, ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, אבל לא מתוך מחשבה שהקב"ה זקוק למצוות הללו ולא מחמת שאנחנו שואפים לשכר, אלא כי רצונו הטוב להיטיב ולקיים למען הביא ה' על אברהם אשר דבר עליו, וזהו המדרגה העליונה בעבודת ה' (ועיין צמח דוד, פרשת לך, ד"ה א"י לך לך).

הקב"ה שואל מעמנו לעובדו כדי להיטיב לנו

בזה יבואר הכתוב, ועתה ישראל מה ה' שואל מעמך כי אם ליראה וגו' לשמור את מצות ה' ואת חקותיו אשר אנכי מצוך היום, והיינו שהתורה מורה לאדם שיתבונן בעצמו, וכי הקב"ה צריך לקיום מצוותיו ולמעשי הטובים, הלא אף אם יחטא מה יפעל לו ואם יצדק מה יתן לו. ועל ידי התבוננות זו יבוא להכרה שהכל הוא לטוב לך, רצ"ל שהשי"ת הבוחר בעמו ישראל באהבה ורצונו הטוב להיטיב נתן לנו תורת אמת וחיי עולם אך ורק כדי שנעשה רצונו ונעבוד אותו בלבב שלם, ועל יד כך ישלם לנו שכר פעולתנו, אבל לא ח"ו שהוא נזקק למעשינו הטובים.

הרה"ח ר' גרשון זאב יצחק איצקוביץ הי"ו

קרית צאנו, נתניה

בן הרה"ח ר' שרגא יהודה יהושע ז"ל, וחתן הרה"ח ר' אברהם יעקב רובינשטיין הי"ו
לזכות בנו הב' משה יוסף שיחי' שנכנס לעול המצוות במזל טוב
שמות הבר מצוה אי"ה ביום שלישי הבע"ט, כ"א מנחם אב, באולם שיקאגו, קרית צאנו נתניה
יזכה לראותו עולה ומתעלה במעלות התורה והיראה, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

הר"ר משה צבי גנזל הי"ו

ביתר עילית

בן הרה"ח ר' חיים הי"ו, וחתן הרב יהודה טאובר שליט"א
לזכות בנו בכורו הב' יהושע אשר שיחי'
שנכנס לעול המצוות במזל טוב
יזכה לראותו עולה ומתעלה במעלות התורה והיראה, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

הר"ר ישראל גרין הי"ו

קרית צאנו, נתניה

בן הרה"ג ר' יעקב קאפיל שליט"א, וחתן הרה"ח ר' שמואל לנדאו ז"ל
לזכות בנו הב' יקותיאל יהודה שיחי'
שנכנס לעול המצוות במזל טוב
יזכה לראותו עולה ומתעלה במעלות התורה והיראה, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

הרה"ג ר' דוד זלמנוביץ שליט"א

קרית צאנו, נתניה

בן הרה"ח ר' יצחק אייזיק מאיר הי"ו, וחתן הרה"ח ר' אברהם בנימין רייכמן הי"ו
לזכות בנו הב' יקותיאל יהודה שיחי'
שנכנס לעול המצוות במזל טוב
יזכה לראותו עולה ומתעלה במעלות התורה והיראה, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

הר"ר יעקב שימון הי"ו

קרית הבעש"ט, פתח תקוה

בן הרה"ג ר' יצחק שליט"א, וחתן הרה"ח ר' אהרן אסקל הי"ו
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

משפחת ראזענבוים הנכבדה הי"ו

מאנסי - בני ברק

לזכות ידידם הנאמן הרה"ח ר' יחזקאל יצחק שימון הי"ו
העסקן הדגול והמסור בלונ"פ למען חינוך הבנות בדרך ישראל סבא בעיר מאנסי
ומזכה הרבים בהשגת דברות הקודש שנשא כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע
בשנים תשי"ב-תשי"ג, מכתבי אביהם הרה"ח ר' יעקב דוב ראזענבוים ז"ל
לדגל השמחה במעונו בהולדת הבן שיחי' במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

אחד מאנ"ש הי"ו

לדגל השמחה במעונו במזל טוב

יזכה שאך ששון ושמחה ישרו במעונו וידוה רוב נחת ואושר מכל יו"ח

*****

הרה"ח ר' אפרים יחיאל רייכמן הי"ו - בני ברק

לעילוי נשמות

אביו הרה"ח ר' יחזקאל אלימלך ב"ר בן ציון משה ז"ל רייכמן

נלב"ע ביום ר"ח מנחם אב תשע"ב

אמו מרת צפורה בילא ע"ה ב"ר אפרים יוסף הי"ד

נלב"ע ביום כ' מנחם אב תשע"ח

חמיו הרה"ח ר' אברהם הכהן ב"ר מנחם הכהן ז"ל פיישר

נלב"ע ביום ב' אלול תשע"ח

תנצב"ה

*****

משפחת שנק הנכבדה הי"ו

לעילוי נשמת אחיהם

האבר"ך היקר הר"ר מנחם ז"ל בן יבלחמ"א הרה"ח ר' צבי הי"ו

נלב"ע בדמי ימיו ביום כ' מנחם אב תשס"ט

תנצב"ה

*****

משפחת רייך הנכבדה הי"ו

לעילוי נשמת אימם החשובה

מרת אסתר לאה ב"ר ישכר פרנס ז"ל

אלמנת הרה"ח ר' שמואל רפאל רייך ז"ל

נלב"ע ביום ש"ק פר' עקב, כ"ג מנחם אב תשע"ו

תנצב"ה

המחותנים, הרה"ח ר' משה אהרן שפירא הי"ו

קרית צאנז, נתניה

והרה"ח ר' אהרן אליעזר שכטר הי"ו

קרית הבעש"ט, פתח תקוה

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח שמעון שפירא שיחי'

ובתו הכלה תחי' לרגל שמחת נישואיהם במזל טוב

החתונה אי"ה ביום רביעי הבעל"ט, כ"ב מנחם אב, באולמי 'היכל רוזנברג' קרית צאנז נתניה

יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

הרה"ח ר' בועז נאה ובניו הי"ו - בני ברק

לזכות נכדתו תחי' בת חתנו הרב חיים מנחם ויינגרטן שליט"א

לרגל שמחת אירוסיה במזל טוב

עב"ג המו"מ בתויר"ש הבה"ח שמעון דוב ישראלי שיחי'

בן הרה"ח ר' מאיר הי"ו

יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

ולעילוי נשמת

בתו מרת הינדא ע"ה ב"ר בועז הי"ו ויינגרטן

למלאת השנה לפטירתה, ביום כ"ב מנחם אב תשפ"ב

תנצב"ה

*****

לעילוי נשמות

האי גברא רבא ויקירא, רב חכימא ורב ספרא, אחד המיוחד מבני

החבורה, האבר"ך הנכבד מאד נעלה, שזכה להיות שותף מסור ונאמן

למלאכת הקודש בכתיבת דברי הקודש של רבינו הגה"ק זיעועבי"א

הקדוש הרה"ג ר' שלום מרדכי בן הרה"ח ר' יוסף שלמה רייניץ ז"ל הי"ד

ובנו עלם המודות הילד הקדוש יששכר דוב ז"ל הי"ד

שנתעלו במעלות קדושים בשוכם מתפילה ליד הכותל המערבי

באור ליום כ"ב מנחם אב תשס"ג

תנצב"ה

הונצחו ע"י המשפחה החשובה שיחי' לאוי"ט

*****

לקיים רצון צדיק!

המעוניינים לתרום להדפסת גליונות דברי התורה לכבוד השמחה במעונם או להנציח

קרובים - נא יפנו מבעוד מועד בטלפון: 052-7140042